

ספר
עניני הדר

מכות

תוכן העניינים
היווצאים מכל דף ודף
מסודר באופן קצר ובהיר

נערך ונסדר ע"י
ישראל יצחק בלאאמו"ר ר' חיים אר"י קויפמאן
ניסן תשפ"ה לפ"ק
לייקוואוד יצ"ו

©

כל הזכויות שמורות

לכל הערות והארות נא לפנות ל:

ישראל יצחק קויפמן

24 Teaberry Ct.
Lakewood N.J. 08701

732-600-1178
Inyaneihadaf@gmail.com

ספר זה הוקדש לעילוי נשמת זקנינו

עטרת ראשינו וראש משפחתנו

הרחה"ח ר' אברהם זאב בן ר' חיים אריה' זצ"ל

קוייפמאן

אוד מוצל מאש, הי' עובד ה' והאמין ובטה בו
השלים עצמו במדת הצדקה והחסד באופן נפלא
בסביר פנים נתן, ונמנע מלhattכבד על צדקותיו
זכה לחיבת יתרה מבעל דברי יואל זצוק"ל, ועזרו בהקמת מוסדותיו
עתיו ללימוד תורה היו קבועים, והוקר רבן ותלמידיהם
האושר שבחייו הרגיש בצדצאיו ת"ח ויראי השם

נפטר בשם טוב ובשבה טובה

ז' מרחxon תשפ"ב לפ"ק

◇◇◇

ולעילוי נשמת אשתו החשובה זקנתי

מרת מלכה בת מוה"ר חיים יהודה ע"ה

אשר עמדה לימין בעלה כל ימי ב Misirot רבה

נפטרה ב' אב תשע"ח לפ"ק

ת' נ' צ' ב' ה'

◇◇◇

הונצח על ידי בניהם

א"מ הר"ר חיים אריה' וא"מ מרת יענטי קויפמאן

עטרת זקנים בני בניים

ספר זה הוקדש גם

לזכר נשמתו מיר' זקנוי

הרה"ח ר' יעקב ב"ר יצחק אייזיק ברוין זצ"ל

ואשתו החשובה זקנתי

מרת **רבקה מריס** בת ר' דוד אריה ע"ה

◇◇◇

ולזכר נשמתו זקנוי

הרה"ח ר' חיים בירץ ב"ר פנחס רובינסון זצ"ל

ואשתו החשובה זקנתי

מרת **שרה צפורה** ב"ר צבי ע"ה

◇◇◇

ולזכר נשמתו זקנוי

הרה"ח ר' נפתלי הירץ ב"ר מרדכי גימפל ליפשיץ זצ"ל

ואשתו החשובה זקנתי

מרת **שרה רבקה** ב"ר מנחם ע"ה

ת' נ' צ' ב' ח'

RABBI YAAKOV PERLOW
1644 - 48TH STREET
BROOKLYN, NY 11204

יעקב פרלוב
קהל עדת יעקב נאוואמינסק
шибת נאוואמינסק - קול יהודה
ברוקלין, נ.י.

ב'ס"ד

size 12 1/2 in. x 10 ft

۱۷۲

שמעואל קמנצקי
Rabbi S. Kamenetsky

2018 Upland Way
Philadelphia, Pa 19131

Home: 215-473-2798
Study: 215-473-1212

כ"ד חשוון, תשע"ז

הן בא לפני ממחובי תלמידי בית מדרש גבורה, מו"ה ר' ישראל יצחק קויפמאן שליט"א, בן תלמידינו היקר מוהר"ר חיים אר"י שליט"א, והראה לי מעשה ידי אומן ספר "ענני הדף" המשכם באופן נפלא תוכן הענינים היוצאים בסוגיות הגמara בכל דף ודוף, והוא תועלת גדול ללימוד המשכת, ובפרט לסטודנט הדף היומי, הן מפאת הסיקום והבהירות בה לימוד עצמו שמשיעו בעד הלומד להוציא מסקנת הסוגיא, ועוד יש בו תועלת גדולה שיוכל הלומד לחזור על תמצית וענינים היוצאים מהסוגיא בנקול ובהירות גדולה.

ושמחתי לראות חיבור זה יוצא לאור, אשר ניכר בו רוב עמל ויגעה שהש��יע הרב המחבר בו. ואברכו שיזכה ללמידה ולמד מתוק נחת והרחבת הדעת, ושיווכל עוד להגדיל תורה ולהأدירה, עד比亚ת גואל צדק.

הסכמת

הגאון הגדול רבי רפאל הלוי שאדר שליט"א

רב דקהל תפארת גדליהו מונסי

בס"ד

כז' אב, ע"ז

הנה איקלע לאתרין הר"ר ישראל יצחק שליט"א
ותלמודו בידו, מעשה ידי אומן, לסייע ידי לומדי הדף,
לסכם לימודם ויהי תלמודם בידם. ועיינתי בקצת
מקומות וראיתי שהדברים ברורים ויהי תועלת
להלומדים - והשיות יהיה בעזרו ללימוד ולמד בעוד
מס' הש"ס, וירבה הדעת.

ר.ג.ר. ר' אלחנן ר' יונה

Rabbi Avrohom Spitzer

625 W. Kennedy Blvd.
Lakewood, N.J. 08701
(732) 961-9056

אברהם שפיצער
נומז

דקה'ל תולדות יעקב יוסף
דחסידי סקוירא - לעיקוד

Syren, jen ñ

ב ס"ד

בכון יכחד בירח גינזֶר

183-De page 10

RABBI DOVID SCHUSTAL
BETH MEDRASH GOVOHA
LAKEWOOD, N.J. 08701

דוד צבי שוסטאל
בית מדרש גבורה
לייקוואוד, נ דז.

907

11/32 332/V 322 322/C 322 322/V 322

146012 73 318

for river water

וזאת למודע:

ספר זה, אף שנכתב באופן פסקי הלכות, לא נכתב
אלא לסייע מסקנת הסוגיות ע"פ רשי"י והריב"ג. אבל
אין לסמוך על דברים אלו להלכה ולמעשה.

על הקורא להבחין:

• בין נקודת זהה:

משמעותה שמדובר בעיקר דין הסוגיא

◊ ובין נקודת זהה:

אשר משמעותה שהוא מהדברים אשר הובאו

במהשך דברי הגמ' מעניין לעניין

אבל אינו בעיקר דין הסוגיא

- **עדים זוממים** – מעוניינים אותם בעונש "כאשר זם לעשות לאחיו".
 - **חוץ מאופנים הללו:**
 1. עדים שהודיעו על כהן שהוא **"בן גירושה"** או **"בן חלוצה"** (והרי הוא חלול ופסול לכהונה), ואח"כ הוזמו – אין העדים **ונפלים** מן הכהונה (אף שהם כהנים).
 2. עדים שהודיעו על אדם שהוא חייב **גנות לעיר מקלט** (על שהרג את הנפש בשוגג), ואח"כ הוזמו – אין העדים **מתהייבים** בಗלות [דרישין "כזה ימוס כל מהת סעריס" – כזה ולו זוממין, גמ'].
 3. עדים שהודיעו על אדם שהוא חייב **לשלם כופר** (על שהרג שורו המועד את האדם), ואח"כ הוזמו – אין העדים **משלמים את הכהפר** [דרישין "כפרא" כו"ה – וכני לו צווי כפלה נינכו (שלם כלה טرس לדס), גמ' וכת"ז].
 4. עדים שהודיעו על אדם שחייב **להימכר בעבד עברי** (על שנגב ואין לו מה לשלם), ואח"כ הוזמו:
 - ואפי' בזמן שבין הנדון ובין **העדים** אין להם כסף לשלם – אין העדים **نمכוין בעבד עברי** [דרישין "וינמכל צגנטחו" – **צגנטחו** ולו **צוממו**, גמ'].
 - » **ובכל אופנים הללו**, אע"פ שאין מעוניינים את העדים בעונש "כאשר זם" (כנ"ל) – **מ"מ יש להם מלוקת** מן התורה [וילפין כן מפסק].
- ◊ עדים שהודיעו על **בת נשואה שזינתה** (והרי האשה נהרגת בשရיפה, והבועל בחנק), ואח"כ הוזמו – אין העדים **בענשין בשရיפה** (כעונש האשה החמורה), אלא **בחנק** (כעונש הבועל) [דרישין "כלומר זם לנטוטו, רס"ג"].
- ◊ **כהן שנשא את הגירושה** – מחלל את זרוועו (ונפלים מן הכהונה, מפני שהוא מאיסורי הכהונה); **אבל הוא עצמו אינו מתחולל.**
- ◊ אין העדים זוממים נהרגין, אלא א"כ **עדין לא הרגו** (את הנדון).. עי' להלן דף ה'.
- ◊ **"גנות"** – אינו מתחייב אלא א"כ הרוג את הנפש **בשוגג**.
אבל אם הרגו **בمزיד** – **פטור מגנות**.
- ◊ ההרוג את הנפש בשוגג, **ונתחייב בגנות** – הרי הגנות **"כפרה"** לו על עבירותו.
- המשך בעמוד הבא
-
- א. ואי אפשר **לפסול רק העד עצמו** ולא את זרוועו – דבעינן "כאשר זם לעשות" **בשלימות**, והוא זם לפסול את הנדון **וגם את זרוועו, גמ'.**
- ב. עי' להלן, דיש מ"ד דס"ל **דכופר ממן** הוא, עיי"ש. ואה"ג, לדידי' העדים מחוייבים לשלם את הכהפר, גמ'.
- ג. זהו ע"פ שיטת הרמב"ם והטור, דס"ל **דבכל ד' צירום הללו יש להם מלוקות**. אבל הרמב"ן חולק, וס"ל **דאין מלוקות בכופר** (ועבד עברי), עי"ש.
- ד. אבל **בלי פסק מיוחד**, לא היו מחוייבים במלוקות משום הלאו של "לא תענה" – משום דהוי "לאו שאין בו מעשה" שאין לךין עליו, גמ'.
- ה. ואפי' **באופן שאינו נהרג**, כגון **שהרגו במזיד בלי התראה** – **מ"מ פטור מגנות, רשי"י.**

- ◊ **"כופר"** (שור המועד שהרג את האדם, בעליו מחויב לשלם כופר לירושי ההרוג) –
- **לך ישמעאל** (בנו של ריב"ב) – משלם את דמי **"המזיק"** (בעל השור).
 - והטעם – דס"ל **"כופר בפרה הוא"** [לכפר על עולמו שחייב מיתה צידי **שמים**, לפיכך יתן דמי עולמו, רט"י].
 - **לרבנן** – משלם את דמי **"הנזק"**.
- והטעם:
- לרב חסדא** – דס"ל **"כופר ממון הוא"** [מכזיך גופו כל זה, ונתחייב לירצחו דמי כבוגר, רט"י].
- לרב פפא** – דדרשו גזירה שווה, [ולפ"ל **"כופר כפלה כוח"** (לכעל כתבו) –
- מ"מ צדוק סיימין, וכככי כוי' למזיק** "פדיון נפשו", גמ' ורט"י].
- ◊ אדם שנגף אשה הרה, **והפיל את עוברה** – חייב לשלם לבعلת **את דמי הולדות** שמתו.

- "עדים זוממים" – אין משלמין על פי עצמו.
ולכן: אם הוזמו בב"ד וברחו, ובאו בב"ד אחר והרו שهزמו בב"ד פלוני – אין ב"ד יכול לחייבם משום "כאשר זמת"
[לhin חיוך הלו מטוס **"קנס"** – ו"הו"ן הלו מטס קנס על פי עלמו", גמ'].
< זה הוא דוקא **בשלא הספיק הבעול דין להעמידן בדיין**, וחיברו אותו ב"ד לשלם – משלמין ע"פ עצמו
אבל אם הרו **שהספיק להעמידן בדיין**, וחיברו אותו ב"ד לשלם – משלמין ע"פ עצמו
[למשען **שנתמיינו לטلس ע"פ צ"ג**, כי זו כרך חיוך **"מן"** ולט **קנס**, וממנו משלמין ע"פ עלמן, גמ' ור' י"ז].
- ◊ "משלשין בממוני, ואין משלשין במלכות.." עי' להלן דף ה'.
- ◊ עדים זוממים – אין משלמין ממון (או שאר עונש), עד **שייזומו שניהם**. וע"ע להלן דף ר'.
- ◊ מי שהעיד בב"ד, ואח"כ טعن **"עדות שקר העדת"** – אינו נאמן לבטל עדותו הראשונה
[כיון **שכניגר שוכן חזר ומגיד**, גמ'].
- האומר בפניו ב"ד, **"העבנו** (אני וחברי לחיב אדים ממון), **והוזמננו בב"ד פלוני** (והעמידנו הנדון בדיין),
וחייבנו ב"ד לשלם את **השני** **אינו מודה** **שהוזמו** –
משלם (עד המודה) **לפי החלוק** (לפי חישוב מספר העדים שהיו עמו בכתב).
- עדים שהיעדו, "מעידין לנו את איש פלוני **שגדירש את אשתו**, **ולא נתן לה כתובה**", ואח"כ הוזמו –
אין העדים צריכים לשלם את כל סכום הכתובה
[לכל מילוי מוות לו יגרשנה כסוס לו מהל, וסופו ליתן לך כתובתך, מתק ורט"ז].
~ **ונכמה ישלמו העדים:**
- לרב **חסדא** – **ישלמו** העדים הסכום שהי' אדם רוצה ליתן כדי לזכות בספק **"זכות הבעול"** בהכתובה
(אם תמות אשתו יירושנה בעלה, ותשאר הכתובה בידי) [ליק זכו מכ שלו לפיסיו זכגדפס].
- לרב **נתן ב"א**, ולרב **פא** – **ישלמו** העדים כל סכום הכתובה, **חו"ץ מהסכום שהי'** אדם רוצה ליתן
כדי לזכות בספק **"זכות האשה"** בהכתובה (אם נתאלמנה או נתגרשה תגביה את הכתובה)
[ושמלה כתובך כי תח מתרלח **למכור לך** **את זכותך** **לצענך** חייו, ונימול לך כי **כודיס מפסידים** **לכבעל**
הלו מת כל כתובך – **פון מכסitos** **שכ"י** מטס **קצעעל** **לזכות כתובך**, רט"ז].
- » וזהו רק בקשר **"כתובה"** (היינו, עיקר הכתובה, ותוספת כתובה, ונכסי צאן ברזל);
אבל אין צריכים לשלם את זכות הבעול **"בחנכסי מלון"** (שהיו מפסידין אותו בהגדתם)
[ליקולן למל, של מילו שכו ליכסוי מלוג, ולט כתובו **לכפסידס מכבעל**, רט"ז].

המשך בעמוד הבא

-
- א. זהו שיטת **ר' עקיבא**, וכן הילכה. אבל יש תנאים החולקין ע"ז וס"ל, ד" עדים זוממים **מן הווא** (עי' להלן דף ד', הערכה ט') –
ולדבריהם עדים זוממים יכולים לשלם ע"פ עצמו.
 - ב. דברו אף זה יכול השלם ע"פ עצמו, כנ"ל.
ג. ולא אמרינן, כיון שאין יכול לחיבר גם את חבירו (ע"פ הורודאותו), שכן אף הוא עצמו לא יתחייב, גמ'.

- עדים שהיעידו, "מעידין אנו באיש פלוני שלוה מ לחברו אלף זוז, ע"מ ליתן לו מכאן ועד ל' יומם: ואילו הלוה טוען שהי' ע"מ ליתן לו מכאן ועד י' שנים" – ישלמו העדים הסכום שהי' אדם רוצה ליתן, ויהיו בידו אלף זוז מל' יומם עד סוף י' שנים [צaco מכך שלו לכפסידו בכגדתך].
- ◊ **המלואה את חברו "לעشر שנים"** – האם שנת השmittה משmetaת ומבטלת את החוב (מדין "شمיטת כספים"):
 "א – השmittה מבטלת את החוב
 [ולמה חמקין, כיון דל' קריין כי "ל' ינות", דל' קריין כי "טמות" – דלאסוף יצט' לידי ל' ינות, גמ' ור' נין].
 "ב – השmittה אינה מבטלת את החוב
 [דעכתי מיכה דל' קריין כי "ל' ינות", גמ'].
- ◊ **באופנים הללו אין שנת השmittה מבטלת את החוב** (מדין "شمיטת כספים"):
 1. המלווה על המשכון.
 2. המוסר שטרותיו לבית דין (שכתב "פרוזביל" שהתקין ההלל, ר' נין)
 [دل' קריין כי "ל' ינות" – טכרי לנו תוצע כלום, ר' נין].
- ◊ האומר לחברו, "הריני מוכר לך חפץ זה, על מנת שאין לך עלי אונאה":
לר'ב – יש לו עליון אונאה
 [לס"ל, "כל כמתנה על מכ' צמ"ז צטולך מנלו צטול" (וע"ע גמ' צצ"מ דף נ"ה)].
לשמואל – אין לו עליון אונאה
 [לס"ל, "כל כמתנה ע"מ צמ"ז צטולך (קדוצר צצ"מ) מנלו קיטס", ר' נין].
 ~ אבל אם אמר "על מנת שאין בו אונאה" – לכ"ו יש לו עליון אונאה
 [שלין זה מתכו שימחול לו חונקתו, לה' כתגה עמו שלינו חונקו, וכרי לנו רוחיס פיט צו חונקה, גמ' ור' נין].
- ◊ האומר לחברו, "הריני מלואה לך על מנת שלא תשמנני (אתה) בשביעית":
לר'ב – השבעית משmetaת
 [לס"ל, "כל כמתנה ע"מ צמ"ז צטולך, מנלו צטול", כ"ל].
לשמואל – אין השבעית משmetaת
 [לס"ל, "כל כמתנה ע"מ צמ"ז צטולך (קדוצר צצ"מ) מנלו קיטס", כ"ל].
 ~ אבל אם אמר "על מנת שלא תשמנני שבעית" – לכ"ו השביעית משmetaתו
 [דכצינית לינכ' מסוכך ציזו לכתנות טל' תכל כטצינית משmetaת, ר' נין].
- ◊ המלווה את חברו "סתם": בין שהי' מלואה בשטר, ובין שהי' מלואה על פה –
 אנו רשאי לתוכעו פחות מל' יומם [לדרשין כן מפסק, גמ'].
- ◊ "ל' יומם בשנה – חשוב "שנה" (ע"ע בגמ' ר' ר' דף י').
- ◊ **הפותח בית הצואר בשבת** (עשה פה לחלוקת חדש) – חייב חטא את
 [מeos פיקון כל'י]. וכך סמכה כי מוחשי, ככלך כפתה – תיקון חדך כו' זה, גמ' ור' נין.
 ~ אבל להתיז ראש החבית בסיף לפתח המגופה (מכסה) בשבת – מותר
 [דלאע"פ סכיל טוחח על פי כחנית דעתך – פון זו פיצוי, וכיoi נא כפתוחה ועומדת, גמ' ור' נין].
- ד. ולהמ"ד דף "המלואה את חברו לעشر שנים" – השmittה משmetaת ומבטלת את החוב" (עי' להלן) – איררי הכא שלוה על המשכון, או שמסר שטרותיו לב', דבאופנים הללו אין השmittה משmetaת (כדלהלן). [עי' ככלמי'ן, דהוiji הפי' "צטמ"ל", וכוונת כוג' סול, כיון צ"יכול" סמכה לנו, ה"ט סכדים לפנים כל' פטוט, עי"ש].
 ~ עי' בתוס' (ד"ה המוסר) שחולק, וס"ל דהายנו שמור שטרותיו בפועל לב', ומדאורייתא איןו משmeta, עי"ש.

- ◊ כל מקווה חסר (שאין בו מ' סאה) שנפלו לתוכו ג' לוגין מים שאובין –
הרי זה פסול את המקוות
(ושוב אינו מוכשר ע"י הוספת מים כשרים, ואפי' מ' סאה) [וכוח פסול מדרצנן, רצ"י].
- ~ היו ג' לוגין שלמים של מים (שאובין), ונפל לתוכה קורטוב של משקה אחרת –
(ושוב נפלו כל התערובת למקווה חסר) –
- < אם מראיהם (של התערובת עדין) במראה מים³ – לכ"ע פוסלת [棣"ט "שיעול" (ג' לוגין מיס), וגס "מלחכ" (מיס)].
- < אם אין מראיהם כמראה מים:
להת"ק: י"א – פוסלת [דס"ל לד' חלזין צתר "מלחכ"].
י"א" – אינה פוסלת [דס"ל, לדיריך "שיעול", וגס "מלחכ"].
לר' יוחנן בן נורי – אינה פוסלת [דס"ל, לדלזין צתר "מלחכ"] (ויק מיס פוסלת).
- ~ היו "פחחות" מג' לוגין של מים (שאובין), ונפל לתוכה משקה אחרת והשלימן לג' לוגין (ושוב נפלו למקווה חסר) –
- < אם מראיהם כמראה מים:
להת"ק – אינה פוסלת [לי"ט – לד' חלזין צתר "מלחכ" (ככ"ל), ולוי"ט – לדיריך "שיעול", וגס "מלחכ" (ככ"ל)].
לר' יוחנן בן נורי – אינה פוסלת [דס"ל, לדלזין צתר "מלחכ" (ככ"ל), וממילול מפלוט לכטינור ג' לוגין, רצ"י].
- < אם אין מראיהם כמראה מים³ – לכ"ע אינה פוסלת [דלין זכ"ט "שיעול", וגס לין זכ"ט "מלחכ"].
- << וכ"ז כשנפל לתוכה משקה אחרת;
אבל אם היו ג' לוגין של מי צבע – לכ"ע פסול את המקוות
[דז"ק עדין סס "מיס" מיקלי. מש"כ כטנפל לתוך יין (וכדומכ) – דעתשו מיקרי "יין מזוג", גמ'].
- ◊ כל הבא ראשו ורובה במים שאובין (ג' לוגין) – הרי הוא פסול (ומטמא) את התרומה [וכוח גזירת פקמיס, רצ"י].
- ◊ חבית מלאה מים שנפללה לים הגדול, הטובל שם (באותו מקום) – לא עלתה לו טבילה
[לחישין סמל ג' לוגין ממימי כחנית עומדים ייח, וכמלו טבול להלו ורוצו במים שלווין (ופסל ככ"ל, גמ').
- זהה דוקא, כשנפללה לים הגדול [שם מים עומדים צמוקם, גמ'];
אבל אם נפללה לסתם נהר – עלתה לו טבילה [שם מים זולמים, וכמלו מנתפזו כמים שלווין].
- ◊ חבית מלאה יין שנפללה לים הגדול, הטובל שם (באותו מקום) – לא עלתה לו טבילה
[לחישין סמל כיון עומד צמקומו, וכמלו טבול (מקלה גוף) ציין].
- ~ ואם נפל שם ככר של תרומה (בתוך הים, במקום שנשפך היין, לאחר שטבל שם הטמא) – הרי ההכר טמא
[לחישין שכין עומד צמוקמו (ככ"ל), ויטמל כיון מהמת כלוד, והזר ועימול הلت ככלל, רצ"י].
- המשך בעמוד הבא
-
- א. ע"ע בזה במסכת מקאות.
ב. כgon שנפל לתוכה חלב, גמ'.
ג. כgon שנפל לתוכה יין, גמ'.
ד. כגירותת רב בא בתה"ק, וכשיותת ר' חייא.
ה. כגירותת רב פפא (לצד א' בהאייבעיא), ורב יוסף.
ו. זהה גם שיטת רב.
ז. ע"ע בזה במסכת שבת (דף י"ד), עי"ש.
ח. גם זה הוא דוקא לים הגדול, אבל אם נפללה לסתם נהר – עלתה לו טבילה, כנ"ל.
ט. והחידוש בזה, שלא מוקמינן התרומה על חזקתה התחורה, גמ'.

- ◊ כל אדם שנתחייב בב' עונשין על מעשה עבירה אחד – אין מענישים אותו אלא בעונש אחד [דילפין מפסיק, ומוטס "רשעף למפט" לtcp מחייבו, ולי TCP מחייבו מטוס "ב' רשויות", גמ'].
 - > חוץ מ"מציא שם רע" – דלוקה ומשלם [וילפין כן מפסיק].
 - עדים שהיעידו, "מעידין אנו באיש פלוני שה חייב להבירור מאותים זוז", ונמצאו זוממים – לר' מאיר – לוקין ומשלמין [מלךות – מטוס "לט טעניכ", ומפלומין – מטוס "כלהר זמס", רס"י]. להחכמים – משלמין, אבל אין לוקין [לפי TCP מחייבו מטוס "ב' רשויות" (כג"ה)].
 - עדים שהיעידו, "מעידין אנו באיש פלוני שה הוא חייב מלכות ארבעים", ונמצאו זוממים – לר' מאיר – לוקין שמונים [מלךות ט' – מטוס "לט טעניכ", וממלוכות ז' – מטוס "כלהר זמס", מטיכ]. להחכמים – לוקין רק ארבעים [לכפsock טל "לט טעניכ" היו תלט נזקלה, גמ"י].
 - ◊ אין לוקין על האיסור "נותר".
וחטעם: לר' יהודה – שהוא הנתק לעשה [טהר עצר וסחיף, יט מזוכ סל "טריפת סצער", גמ"].
לר' עקיבא – שהוא לאו שאין בו מעשה [כליכל].
 - ◊ "לאו שאין בו מעשה":
לר' יהודה – לוקין עלייו
לר' עקיבא – אין לוקין עלייו
> אבל "מציא שם רע", ו"עדים זוממים" – לכו"ע לוקין עלייו (אף שהם "לאו שאין בו מעשה") [וע"ע לכלן דג ט"ג].
 - ◊ "עדים זוממים" – אין צריכין "התראת".
 - ◊ "עדים זוממים", לאחר שנענשו בבית דין – צריכין "הכרזוה" (צריכין ב"ד להכריז "кар ונרג פלוני בב"ד, על עבירה פלונית") [כדי ליתנות הט כטומען, רס"י].
-
- ג. ע"ע בזה במקצת כתובות (דף ל'ב, ודף ל"ז).
יא. והוא דילפין די אתה מחייב מטוס "ב' רשות" – עי' בהגמ' כתובות (דף ל"ז), דר"מ מוקי לה בmittah ומלךות, עי"ש.
יב. עי' בהגמ' (כאן, ובתוד"ה סבר), דבזה נחלקו ר"מ והחכמים: לר' מ' – עד זומם "קנס" הוא (כשיטת ר"ע לעיל דג'), ומילא לפין מציא שם רע ד"לوكה ומשלם" (כנ"ל). משא"כ להחכמים – עד זומם "ממון" הוא, ומילא לא לילפין מרווח ש"ר, עי"ש. [וע"ע כתום (פס), לכו"ע למעט הין נפק"מ צין ממוון ל�נס. ללו"מ לפי צ"ממון" לוקין ומשלמין, וכחכמים לפי צ"קנס" הין לוקין ומשלמין (חון ממוליה ס"ר), עי"ש].
יג. עי' בתוס' (ד"ה לאזורה), דזה דרך אזהרה אינו אלא בעונשי הגנה, אבל בעונשי ממון א"צ אזהרה, עי"ש. [ולכך צבאיו טכני "শמיינ למפיקו מלחטס זוז" (כג"ה), וכך לך נפעט מהר מפני טכו"ט "ב' רשות", עי"ש. וציוו זר טל ב' מלכות – לט כי נפטר מטוס "ב' רשות", רז'ו רק ב' עונשין נפלדין, עי' צברט' ס"ג].

- עדים שהעדיו על אדם שהוא חייב לחברו "מתאים זוז", ונמצאו זוממים – מחלקים את התשלום בינהם (שכל אחד משלם חלק לפי חשבון מספר העדים בכת) [דכ"ממן] – כדי קיבל (כינויו) מכ טלו לכספיו דין כולם, רט"ז.
- ~ אבל עדים שהעדיו על אדם שהוא חייב "מלךות ארבעים", ונמצאו זוממים – כל אחד ואחד לווה ארבעים (ואין מחלקים ביניהם את מספר המלכות)"
- [לטכ"י – דילפין כן מגזירכה שוכ. לרץ – דכ"מלךות" היו יכול לכתקיים "כלשי זמס" אם לא יקבל כל נעד מלכות שלימה, גמ'].

- אין העדים נעשים זוממים עד שייזמו אותו "בגופן" [וילפין כן מפסוק]. ולכן:
 - < אם אמרו להם, "האיך אתם מעידין, שהרי אתם עמנו אותו היום במקום פלוני" – הרוי אלו זוממים, ונחריגין על פיהם.
 - < אבל אם אמרו "האיך אתם מעידין, שהרי נהרג זה, או ההורג זה היום עמנו אותו היום במקום פלוני" – אין אלו זוממים.

- שני עדים שהזימנו כמה כתות של עדים (שהעדיו כולם על מעשה א'):^ב
 - להחכמים – הרוי שנים הללו נאמנים (ואפי' כנגד מאה).
 - לדי יהודה – שנים הללו אין נאמנים
 - [לטמראין "טיטנטיפת" כי לו, מננו עתה ציניות לכזיס שת כל כתולן לעליון, מטנא ורט"ז].

- עדים שהעדיו על אדם "שהרג את הנפש במוורת הבירה", ובאו עדים אחרים, ואמרו "הלא עמנו הייתם במערב הבירה":
 - < אם כשועדים במערב יכולין לדאות במזרחה – אין הראשונים זוממים.
 - < אם אין יכולין לראות במזרחה – הרוי הראשונים זוממים.

- עדים שהעדיו על האדם "שהרג את הנפש ביום א' בבוקר בסורא", ובאו עדים אחרים, ואמרו "הלא עמנו הייתם ביום א' בערב בנחרדעת":
 - < אם יכולין לילך מסורא לנחרדעת מן הבוקר עד הערב – אין הראשונים זוממים.
 - < אם אין יכולין לילך שם עד הערב – הרוי הראשונים זוממים.^ג

המשך בעמוד הבא

א. וכמו באם העדיו על אדם שהוא חייב "מיתה", ונמצאו זוממים – דודאי כל אחד ואחד נהרג [לטין מיתת למוחה, גמ'].
 ב. עי' בהערוך לנר (בד"ה בגמ' גבי הנ'), דמחליקת זה הוא דוקא בשהעידי (כל הכתות) בזה אחר זה (ושנים הללו חזימו אותם כת אחר כת); אבל אם העידי (כל הכתות) בבת אחת – לכו"ע הרוי שנים הללו נאמנים (ואפי' כנגד מאה). [ובז' ליטרי כמאנס (כלון בע"ג) "לך כתניות יומו לפניך", ודוקין כן נס כלון כתלמי"ס (עדות פ"כ, ס"כ, ע"י"ט)].
 ג. דאטו כל העולם עמדו אצל עדים אלה המזויים, גמ'.
 ד. וקמ"ל, דלא חיישין לשם ריש להיעדים ראי' בריה, וצופין למרחוק יותר, גמ'.
 ה. וקמ"ל, דלא חיישין לשם רכבו שם העדים על גבי מין גמלים שהם קלים במרוצתם בעוף הפורה, גמ'.

- עדים שהיעידו על האדם "שהרג את הנפש ביום א'", וbao עדים אחרים, ואמרו "הלא ביום א' עמנו היהתם, אלא שביום אחר הרוג את הנפש" – הרוי הראשונים נהרגין [לכטצחו צויס ג' לכudit עליו, חכתי גערל לטו צר קטלך כי, והיו כי מודך כי מיפעל, גמ' ורש'].
- ~ אבל אם העידו "שנגמר דין ליהרג ביום א'", ובאו עדים אחרים, ואמרו "הלא ביום א' עמנו היהתם, אלא שביום אחר נגמר דין ליהרג" – אין הראשונים נהרגין [לכטצחו צויס ג' לכudit עליו, צר כי דינו נגמר מקודם, וזגערל קטילך כעידו, גמ' ורש'].
- עדים שהיעידו על האדם "שגבן וטבח ומכר ביום א'", וbao עדים אחרים, ואמרו "הלא ביום א' עמנו היהתם, אלא שביום אחר גנב טבח ומכר" – הרוי הראשונים משלמיין [לצטעל סכעידו עליו צויס ג', חכתי גערל לטו צר פטולמיין כו, סכי יכול לפועל עטמו צcoldח, ז"מודך קנים פטור', גמ'].
- ~ אבל אם העידו "שנגמר דין לשלם ביום א'", ובאו עדים אחרים, ואמרו "הלא ביום א' עמנו היהתם, אלא שביום אחר נגמר דין לשלם" – אין הראשונים משלמיין [לצטעל סכעידו עליו צויס ג', צר "גערל צר פטולמיין כו", והי כי מודך לה כי מיפעל, גמ' ורש'].
- מי שהביא עדים להיעיד בשביilo ונמצאו שקרניים, וחזר והביא כמה כתות אחרים וגם הם נמצאו שקרניים, ולבסוף הביא עדים ונמצאו כשרים:
לריש לקיש – אין מקבלים עדותן [למהס זכ צר כומזק לכזית עדיס פסוליים, גמ'].
לר' אלעזר, ור' יוחנן – מקבלין עדותן [למהס זכ קוציה עדיס פסוליים, מ"מ כעדיס עטמן לה כוחקו לכudit סקל, גמ'].
- אין העדים זוממים נהרגין (או לוקין) אלא א"כ:
1. כבר נגמר הדין (של הנדרון ואח"כ הוזמו). אבל אם רק קיבלו עדותן בב"ד – אין נענשין [וילפין כן מפסקוק, מסנא].
2. עדין לא הרגו (את הנדרון). אבל אם כבר הרגו אותו (ורק אח"כ הוזמו) – אין נענשין [וילפין "כלהט זמס", ולט "כלהט עטכ", ממכ (ויש"י זט:)].
- ◊ "אין מזהירין מן הדין", וכן "אין עונשין מן הדין". [וע"ע צגמ' סיכדיין דף נ"ד, ווע'].
- "מאה עדים כ שני עדים" – עי' להלן דף ו'.

ו. ואפי' אם האחרונים הקדימו חובתו יותר מן הראשונים, כגון שהיעידו שבערב שבתקודם הרוג את הנפש, גמ'.

ז. ועי' בתוס' שחולק על רשי', בדביני נפשותינו יכול לפטור עצמו בהודאה. ועי' "ש שלמד פשט אחר בהגמ', וע"ע בהגליון הש"ס כאן.

ח. ואפי' אם האחרונים אחיוו את זמן גמר דין, כגון שהיעידו שביום ב' נגמר דין ליהרג, גמ'.

ט. ואפי' אם האחרונים הקדימו חובתו יותר מן הראשונים, כגון שהיעידו שבערב שבתקודם גנב טבח ומכר, גמ'.

י. ולכן, דין זה הוא דוקא בבקנס, אבל בעדות מתן – פטורין. שהרי לא היו מפסידין אותו כלום, אחר שהוא מחייב ועומד, רשי'.

יא. ואפי' אם האחרונים אחיוו את זמן גמר דין, כגון שהיעידו שביום ב' נגמר דין לשלם, גמ'.

יב. עי' בהגמ', רמחוליקת זה אינו תלוי בהמחליקת החכמים ור' חוודה באיסתתית (לעיל).

יג. ואפי' העידו עליו שהוא חייב "גולת" – שאין המלוקות מהמת "כאשר זמס", גמ' ורש'.

יד. לאפוקי מהצדוקים, דס"ל שאינן נהרגין אלא א"כ כבר הרגו הנדרון על פיהם, משנה.

• **"מאה עדים כ שני עדים".** ולכך:

1. אין העדים זוממים נחרגין או לוקין^ב, אלא א"כ הוזמו **כל העדים** (ואפי' העידו מה עדים); אבל אם **לא הוזמו כולם** – אין נגעשין [וילפין מפסק, ממכ]^ב.

2. אם הוזמו כולם – **כולם נעגעין** (ואפי' עד השלישי) [ולפ' למראין, כולם וכולם כו' כתוב מתקיימת, לנו יטעו זו דין כומר, רט"ז].

3. נמצא אחד מהן **קרוב או פסול** (ואפי' בכת של מאה עדים) – בטלת כל העדות [וילפין מפסק, ממכ]. וע"ע להלן.
 » וczy דוקא כשהעידו כל א' מן העדים **בתוך כדי דיבור של חבירו**;
 אבל אם העידו **לאחר כדי דיבור** – אין מctrפין [וכמי כן כדי כתות לכל דבר, רט"ז].

◊ **כל הנטפל ל"עובד עיריה"** – הרי הוא נעגע בעובי עיריה.
וככל הנטפל ל"ושמי מצה" – כל שכן שיקבל שכר כמושי המצוה [למ"ד טובך מלוודת, רט"ז].

◊ **"תוך כדי דיבור"** – שיעורה כדי **"שאלת שלום של תלמיד לרבה"**.

• **כת של עדים שנמצא "א' מהן קרוב או פסול"** (ואפי' בכת של מאה עדים) –
 > **בדיני נפשות** – לכ"ע בטלת כל העדות (כג"ל).
 > **בדיני ממונות – לר' יוסי** – קיימת העדות (על ידי שאר העדים).
לרב – בטלת כל העדות.

~ **ומתי נחשים חלק העדות** (לפסול העדות כולה):

לר' יוסי – כל מי **"שראה"** את מעשה העבירה, אף שלא התכוון להעיד – נחשב חלק מהכת.
לרב – דוקא מי **שראה "זהתכוון להעיד"** – נחשב חלק מהכת.

– והאי **בודקין הדבר**, אם התכוון להעיד:

1. בזמן שהשתתף בעדות (מתיחלה) להיות **מן המתרין** בעובי עיריה.
2. שואלין אותו: האם באתם שם רק **לראות המעשה**, או גם כדי **hhhuid bav**.

» **להלכה:** **לישמוֹאָל** – הלכה כר' יוסי.
לרב נחמן – הלכה כרבי.

המשך בעמוד הבא

א. מ"ש המשנה "אף החסנים יומו את הג'" – עי' לעיל (דף ה', הערכה ב').

ב. וכן אין משלמין ממן (עפ' הגמ' לעיל דף ג', ובchengiga דף ט"ז).

ג. לרשי"י אין חולקין על דין זה. אבל עי' בהראשונים (רייטב"א, ועוד) ד"א דר"ע חולק בזה על ר"ש, וס"ל דא"צ שייזומו כולן, עי"ש.

ד. זהו לשיטת רשי". אבל תוס' והראשונים חולקין ע"ז, וס"ל דין זה הוא רק לגבי "עד זומם", שאין נחרגין עד שייזומו כולם. אבל

בנוגע "נמצא קרוב או פסול", אף אם העידו **לאחר כדי דיבור** – מ"מ מתבטל כל עדותן, עי"ש.

ה. וזהו דוקא **ב"מקימי הדבר"**, ולא **"עשה הדבר"**. ולכן אין הבultiן העדות מחמת קורבת עצמן, גם.

וזהו לשיטת רשי". אבל תוס' והראשונים חולקין ע"ז, וס"ל דלמסקנא **לר' יוסי** – לא בטלת כל העדות אלא א"כ "בא לה夷 בב"ד" (בפועל). **ולרב** – דוקא **"כשהתכוון לה夷"**, וגם **"בא לה夷 בב"ד"**, עי"ש.

ו. זהו **ב"דין נפשות"** ذריך התראה, Tos.

- ב' עדים שראו מעשה מחלון זה, וב' עדים אחרים ראו אותה מעשה מחלון אחר:
 - > אם מקטן ראו אלו את אלו – הרי אלו עדות א'.
 - > אם לא ראו אלו את אלו – הרי אלו ב' עדות".
 - ~ וכן עד א' שראה מעשה מחלון זה, ועד א' אחר ראה אותה מעשה מחלון אחר:
 - > אם ראו זה את זה – מצטרפין לעדות.
 - > אם לא ראו זה את זה – אין מצטרפין לעדות [ל"ע עדות מיום דת" כו, וילפין מפסיק לפסולך].
 - > ואם ראו את המתירה, או שהמתירה ראה אותן (אף שלא ראו העדים זא"ז) – מצטרפין לעדות.
 - ~ וכן ב' עדים שראו מעשה מחלון א', אלא שהי' בונה אחר זה
 - [כגון שכניו על כי צועל לת פערום (כל כי לך מעתך עביך טית די לכתהייך עלי)] – אין מצטרפין לעדות [לנס זכ' עדות מיום דת" כו, גמ'].
 - » וכל זה דוקא "בדיני מננות". אבל "בדיני מננות" – מצטרפין העדות בכל אופן
 - [לה' שכני לת להו לת הלו, ולה' שכני עדים לת לת זכ' גמ'].
- "התראה" (שאין מעניישין אדם עד שיקבל התראה):
- > להת'ק – הרי הוא בכל אופן [לפי שלט ניתנו כתולח הלו לפצעין צין טוגג למזיד, גמ'].
 - ולכן: התראה מהני: 1. אפי' מפי אדם א' (אף שאינו מן עדיו);
2. אפי' מפי עצמו (ההרוג עצמו התראה בו);
3. אפי' מפי שד.
 - ולכן: השונא – א"צ התראה [מפני שכוחם מועד ומוטרבה, גמ'];
החבר (תלמיד חכם) – א"צ התראה.
 - > לך יוסי – אין התראה אלא ע"פ ב' עדין הנסיבות [ויליף מפסיק].
 - וכן אפי' "שונא" ו"חבר" – צוריכין התראה.
- אסור לסתהדרין לשמעו עדות העדים מפי התרגום [וילפין מפסיק]².
- ~ ואם מכירין את לשון העדים, אלא שאין מכירין אותה כ"כ כדי להסביר להם (בשפטם) – יכולין להעמיד מתורגמן, להודיעו אותם פסק הדין.

ג. ונחשבים ככת אחת לכל העניים הנ"ל של "מאה עדים כ שני עדים".

ח. ואם ראו את המתירה, או שהמתירה ראה אותן (אף שלא ראו אלו את אלו) – הרי אלו עדות א' [כלכלן ב' עדות מיום דת", וע"ט תוד"כ חמץ וצלו, וככגcottות כב"ח לוט כ'].

ט. ואם נמצא כת אתות זומת – הרי אותה כת נהרגין (מחמת שחוזמו), וכן אותה האיש נהרג (שעדין קיימים הגדתם של כת היב').

י. ע"י בהרשותם שדרנו, אם יש נפק"מ בזה להלכה. דהא בין כך פסקין בר' יהושע בן קרחה – דס"ל ד"בדיני מננות" יכולין לצרף אפי' עדות של מעשים שוננים, ע"י בהרמב"ן, משנה.

יא. וכן לר' יוסי בר יהודה, גמ'.

יב. וכן צוריכין הדינין שייהו מכירין בלשון העדים, ולא שייעמדו מליץ ביניהם, רשי".

- ◊ עד הלואה שהיו קרובין לה"עֲרָבָה" – הרי הם פסולים להעדר [להם גם יקי' ללוֹא לפְּרוּעַן, אך ככלות מהר כערב, וממייל גס **כעֵד קוֹי צָעֵל דִין**, גמ'].
- מי שנגמר דין למתה וברחת, ואח"כ חור וחובא לפני ב"ד, האם סותרין את דין [למחוז וליטח וליטון, חולוי זוכה, ר"ש"ז] –
 - > בשחובא לפני ב"ד אחר:
 - אם ברוח הארץ ישראלי לחוץ לארץ² – אין סותרין את דין (והרי זה יחרג).
 - אם ברוח מחוץ לארץ ישראלי – סותרין את דין [חולוי ימלחו לו פהמ כל זכות, מפני זוכת כל חוץ ישראלי, גמ'].
 - > בשחובא לפני אותו ב"ד (שנגמר דין בפניהם) – **בכל אופן**³ אין סותרין את דין.
 - "סנהדרין" נהוגת בין הארץ ישראל, ובין בחו"ל לארץ.
 > באرض ישראל – חייבין להעמיד בתמי דיןין בין כל פלח ופלח, ובין בכל עיר ועיר.
 > בחוץ לארץ – אין חייבין להעמיד בתמי דיןין אלא בכל פלח ופלח, ולא בכל עיר ועיר.
 - "סנהדרין חובלנית" – מתי נקרה כן סנהדרין:
 להתק – כשהרגו אפי' אדם א' ממשך ז' שנים.
 לד' אלעזר בן עזרי – כשהרגו אפי' אדם א' ממשך ע' שנים [זו נ"ד ה' צכגמ'].
 - ఈ הסנהדרין היו דין נפשות:
 לר' טרפון, ור' עקיבא – היו בודקין את העדים אפי' בדבר שלא ידעו להסביר [כדי שמעולם לא יculo סנקדיין לכרכog כת כתדים].
 לר' שמעון ב"ג – לא היו בודקין את העדים בדבר שלא ידעו להסביר [הכל לי' כי מרכיבי סופכי דמייס צלול ויהו מז' מ"ט, מ"ט].
 - עדים שהיעידו על האדם ש"בעל את העורה":
 לר' טרפון, ור' עקיבא – אין נאמני עד שייראו את גופו המעשה.
 להחכמים – נאמני אף אם לא ראו רק (האיש והאשה) שנагו "כמנאפים" [ווכנים כדין תסמייט, ר"ש"ז].
 - כל החורג נפש בשוגג – הרי זה מתחייב לגלות לערי המקלט.
 - > וזה דוקא כשהרגו "בדרך ירידתו";
 - אבל אם הרגו "שלא בדרך ירידתו" (אלא בדרך עליתו) – פטור מגלות [ילפין מפסוק, גמ'].
 - לכון: 1. היא מענגל בעגילה (שדחף כלפי עז לצד השיפוע למטה להחליק את הטיח שעל הגג), ונפלת על אדם והרගתו;
 2. היא משלשל בחבית (שההוריד החבית מן הגג), ונפלת על אדם והרガתו;
 3. היא יורדת בסולם, ונפלת על אדם והרגו (בגוףו) – הרי זה גולה [כללו "לך ליכך" קו', ר"ש"ז].
 - אבל: 1. היא מושך בעגילה (שחזר ומשכה אליו, ונשmetaה המגעילה מידו), ונפלת על אדם והרガתו;
 2. היא דולת בחבית (שהעללה את החבית), ונפסק החבל ונפלת על אדם והרガתו;
 3. היא עולת בסולם, ונפלת על אדם והרגו (בגוףו) – הרי זה גולה [כללו "דרך עלייה" קו'].
 - >> ואף אם הרגו בדרך ירידת לצורך עלייה – הרי זה גולה [ללא תימוח, כוחיל וווך עליי פ"ה, פטור מגלות, ר"ש"ז].

המשך בעמוד הבא

א. והעידו עליו כי עדים, "מעידין אלו באיש פלוני שנגמר דין למתה בבית דין של פלוני, ופלוני ופלוני היו עדים", משנה. [זוכו דוקל כunedות לרומן. הצל כunedות שלר מיעצי מיטום – ליכין כתדים כלוחטנים טיגלו וייעדו לעליו שנגמר דין – עיי' צברמאכ'ס (סנקדיין יג', ז'), ע"פ כגמי סנקדיין דף מ"כ, עי"ז].

ב. וכן הארץ ישראלי לארץ, וחוץ לארץ לחוץ לארץ.

ג. אף שמתחלת היתה אותה ב"ד בחו"ל לארץ, ועתה עבר לארץ ישראלי. וע"ע בהאחורונים בזה.

ד. דברמת איבע' הוא במ"ג' (ולא איפשיטה) – ולצד ב' בהגמ', כוונתו הוא רק דהירגת א' ממשך ע' שנים "אורח ארעה היא", עי"ש.

ה. ולהרמב"ם – באופן זה אין גולה (עי"ש בה"ר רוצח ו', י"ג).

- **"אומר מותר"** (הרוג אדם בכוונה, שסביר שמותר להרוג) – אינו גולה [נטמעת מפסקוק, גמ'].
והטעם: לאבי – DAOMER MOTAR "אונס" הוא.
לרבא (וילג רבבה) – DAOMER MOTAR "קרוב למיד" הוא.
- ההורג את האדם באופן שהוא "קרוב למزيد" – אינו גולה [נטמעת מפסקוק, גמ'].
לכן: 1. המתוין להרוג את הבהמה ונמצא שהורג את האדם; לכתי והורג את ישראל; לנפל והורג בן קיימא – אינו גולה [כל מהו "קרובין למزيد" כן, רמצ"ס (רומח ו', י').]
2. ההורג את "שונאי" בשוגג – אינו גולה [חיקתו סכום קלוע למزيد, רמצ"ס]. וע"ע דף ט'.
- ההורג את האדם באופן שהוא "קרוב לאונס" – אינו גולה [נטמעת מפסקוק, גמ'].
לכן: 1. ההורג את אדם בשוגג בקרני זית (שההורג יצא ממובי זה לבוי אחר, ופינה ימין או שמאל – ולא ראה הנהרג);
2. המתוין לזרוק אבן לצד זה, והלכה לה האבן צד אחר, והורג שם את האדם;
3. המתוין לזרוק אבן למרחק ב' אמות, וזרקה למרחק ב' אמות, והורג שם את האדם – הרי אלו אינן גולין.
- ההורג את אדם בשוגג, אף שהרגו ע"י "شدחפו בגופו" בלבד מתוין – הרי זה גולה.
• נכנס ההרוג לחצרו של ההרוג (שלא ברשותו) – עי' דף ח'.
- מי שהי' עולה בסולם, ונשמט השליבה מתחתיו, ונפללה השליבה על האדם והרגו:
לרי יוחנן – הרי זה גולה [לנחצט עכ"פ "יילדס לורק עליי" – דגולם (כינ"ל)].
לי"א – אינו גולה [לנחצט "דרוך עליי" – לדלזין צתר "דיידי", וכוכו כי' עסוק צعلي, רט"ז].
< זהו דוקא כשלא התייעש השליבה;
אבל אם מתחילה התיעש השליבה – לכ"ו ע"ר הר"ז גולה [דכטדוריסין עליי נכפת סיה נמנח, ויילדס כייל, רט"ז].
< זהו דוקא כשהיתה השליבה מוחודקת (ואהזה יפה);
אבל אם מתחילה לא הייתה השליבה מוחודקת – לכ"ו ע"ר הר"ז גולה [דריך יילדס כייל, רט"ז].
– ולענין "בזוקין" (שלא הרגו השליבה, אלא חזוקו) – לכ"ו ע"ר חיב לשלם [לנזקוןlein חילוק צין יילדס לעליי, רט"ז].
- "קצב" שהיה מקצבبشر, והרג בסכינו את האדם בשוגג:
< כל שהרגו בשעה שהשפיל את ידו – הרי זה גולה [דכווי דרך יילדס (חף סכום לורק עליי)].
< כל שהרגו בשעה שהרים את ידו – אינו גולה [דכווי דרך עליי].
- ◊ כאשר דורשין ההלכה מפסקוק, מהו עיקר אופן הדרשה:
"א" – יש אם למסורת [כמו שנמסרה כתוב כל תיבך למסכת לינו לדריכין לדורשך, רט"ז].
"א" – יש אם למקרא [לפי פרק טהרת קייל הנזקן לדורשך, רט"ז].
- מי שהי' חוטב עץ בגרזן, ונשמט הברזל מקטן, והרג את האדם בשוגג:
לרב – אינו גולה [דס"ל, לדון לופן זכ' מחצט "שוגג" לחיזק כטולך ע"ז גלות (מל' "קלות למزيد", ר"ה ומילוי).
לחכמים – הרי זה גולה [דס"ל, לדלזון לופן זכ' חיילו כפסקוק, ע"פ טיטאטס לד"ט פס למקלט" (כינ"ל), גמ'].
- מי שהי' חוטב עץ בגרזן, וממכת הגרזן יצא קיסם מוצ העץ המתבקע (וניתן למרחוק), והרג את האדם בשוגג:
לרב – הרי זה גולה [דס"ל, לדלזון זכ' חיילו כפסקוק, ויליף כן מגזילך שוכ, גמ'].
לחכמים – אינו גולה [דס"ל, לדין לופן זכ' מחצט "שוגג" לחיזק כטולך ע"ז גלות (מל' "קלות למונס", מילוי)].
- ו. וכן התוין לזרוק ב' אמות, וזרקה ה' אמות, רשי". עיי"ש.
ז. זהו ע"פ הריטב"א (בשיטת רשי"), דהטעם בכל אלו ממשום שהוא "קרוב לאונס". אבל עי' בהרמב"ם ובהראשונים, דיש חולקיןoso"ל דהטעם בכל אלו ממשום שהוא "קרוב למיד", עיי"ש.
ח. ולהרמב"ם – אינו גולה [דכווי "קלות למزيد"], עיי"ש.
ט. ע"פ הגמ' "למא כתנא", ומה שדחה שם "רכב עלי' היא", עיי"ש.
י. עי' בהגמ', דהביא כמה אופנים של "ירידה" ו"על" בשעה שהקצב מכך בשר, עיי"ש.

- הזרק גוש עפר על דקל, ועקר הגוש תמרים מהדקל, ונפלו התמרים על אדם והרגו בשוגג:
 - לרביה – הרי זה גולה [דלומך לכיוור (דעיל דז') טיל קיסס מן סען סמתבקע – לס"ל דגולא", גמ'].
 - להחכמים – אינו גולה [דלומך לכיוור כייל – לס"ל דחוינ גולא, גמ'].
 - ~ אבל אם הכה הגוש בענף הדקל, והלך הענף והכה אשכול תמרים, ואז ונפלו התמרים על אדם והרגו בשוגג – לכו"ע אינו גולה [דחוינ פט נחטכ "כח כח"] – ללו"ע חינו גולא, גמ'.
- הזרק אבן לרשות הרבים והרג את האדם; וכן הסותר את כותלו לרשות הרבים, ונפלת האבן על האדם והרגו (אף שסתרו בלילה) – אינו גולה [מכרי זכ"ק לזרק לערין ולח"כ יזרוק לו יספור, גמ' ורמצ"ס].
- הסותר את כותלו לאשפפה (העשוי ליפנות בה), ונפלת האבן על האדם והרגו:
 - < אם שכיח בה רבים – אינו גולה [לפטשן כו, וכרכז למשז', גמ'].
 - < אם לא שכיח בה רבים – אינו גולה [דלאוינס כו, גמ'].
 - < אם עשוי ליפנות בה בלילה (ולא ביום), אלא שלפטעמים משתמשים בה גם ביום (והוא סתר את כותלו ביום) – הרי זה גולה [דחוינ פוטע לו מונס – הטל צונג, גמ'].
- הזרק את האבן, ואחר שיצאת מידו הוציאה הלה את ראשו וקיבלה (ומת) – אינו גולה [ליילפין מפסיק – פרט "לממיות הפת עומו", גמ'].
- ◊ המוכר שדה אחוזתו – אינו יכול לגמול אותה (לכוף הלוקח להחזיר לה לו) אלא בנסיבות "שלא היו מצוים בידו" (בשעה שמכר).
 - לבן: לא ימכור שדה אחרת (הרוחק ממנו, או שהוא רעה) "שהי מצוי בידו" (בשעה שמכר), כדי לగואל בדמי שדה אחוזה זו (הקרוב לו, או שהוא יפה) [ליילפין מפסיק – פרט "לממיות", גמ'].
- הזרק את האבן לחצרו (שלו), והרג את האדם:
 - < אם יש רשות (לניזק) ליקנס לשם – הרי זה גולה.
 - < אם אין רשות (לניזק) ליקנס לשם – אינו גולה [ליילפין מפסיק, לטען טיכי יומכ לא"יעי", סימ' "רטות ניזק ולמייק ניכנס לטס", מס' נאכ'].
- האב שהכח את בנו (לחנכו), והרב שרצה את תלמידו, ושיליח ב" (שהלכה לאחד שהתחייב מלוקות):
 - שהרגו בשוגג בשעה שהכו אותם – אינן גולין [ליילפין מפסיק, דכל סכלג צחע עפק צמ"ז – חינו גולא, מס' נאכ'].
 - < אם אב שהכח את בנו כדי שלימד אומנות – ג"כ אינו גולה [ד"למדו הומנות" ג"כ מ"ז על כהצ, גמ'].
 - אבל אם כבר למד הבן אמנות אחרת – הרי האב גולה על ידו [דחוינ זכ"ה ע"ז עוד עליים, גמ'].
- ◊ מצווה על האדם להכות את בנו (לחנכו) ולרב להכות את תלמידו – ואהעפ' שלומדים כראוי [וילפין כן מפסיק, גמ'].
- ◊ החוטב עצים לבנות סוכה, או לצורך המערכת (של המזבח) – אין החטיבה נחשכת מעשה מצוה (אלא הכשר מצוה)
 - [ולס מול עליים חנויות, ה"ז נחטב עוד עליים, גמ'].]
- ◊ הנכנס לבית המקדש בטומאת הגופת – חייב כרת.
 - < ואפי' טובל يوم, ומהוסר כפורים, ואפי' אם נתמם למת מצוה (שמחויב להימטא לו) – חייב כרת [וילפין כן מפסיק, גמ'].

המשך בעמוד הבא

-
- א. וקמ"ל, שלא נחשב ציר זה כ"כח כחו" – דפטור מגלות, גמ'.
 - ב. וזה "הזרק", תוס' ומאריך. [לכל ע"ע זכמפליטיס צזא].
 - ג. ע"י בהמפרשים, אם התק מודה בזזה לר"א בן יעקב, או דוחולק עליו וס"ל דבאופן זה – הרי זה גולה, עי"ש.
 - ד. וזה להיפך – למכור שדה לקרוב או היפה, כדי לגמול הרוחק או הרעה, עי' תוס' ערכין (דף ל.).
 - ה. זהו ע"פ הריטב"א (בשיטת רש"י), דŁמסקנא לא חזר בו רבא מדין זה, עי"ש [ווע"ע זכמפליטיס צזא]. ועי' ברש"י, דעת"פ ה"עשית הסוכה נחשכת מצוה, עי"ש.

▫ אסור לחרוש בשנה הששית חרישה המועלת לשנה השביעית (שמיטה) [ל' עקידת יליף בן מפסוק גמ']. וכן תבואה שגדלה בשבעית, ונכירה בשמינית – צריך לנוהג בה קדושת שבעית [כג'].

▫ אף ש"קצירה" אסורה בשבת – מ"מ "קצירת (השעורים למנחת) העומר" דוחה את השבת [ל' יט מעלה יליף בן מפסוק], לכל טיט מִזְבֵּחַ עֲלֹמָה (כלכל) – דוחה ה"ט כַּפְתָּת, גמ'].

▫ חרישת השדה לצורך (זריעת השעורים למנחת) העומר – אין החרישה נחשבת מעשה מצוה (אלא הכרש מצוה) [דלים מלה סدق נכלך – ה"ז לְמַרְוֹת סدق להרת לורך כעומם, גמ'].

~ אבל קצירת (השעורים למנחת) העומר – הקצירה עצמה נחשבת מצויה (ולא הכרש מצוה) [לטף טמלה טעורים סככל נכלך – מ"מ מִזְבֵּחַ עֲלֹמָה נקס כעומם, גמ'].

▫ "mittat beth din" – איזוז חמורה יותר:
ל"ר שמעון – "חנק" חמור מ"סיף".
להחכמים – "סיף" חמור מ"חנק".

• בן שהרג את אביו בשוגג:

ל"ר שמעון – אינו גולה

[כל כוכוג ה"ט לְצִיוֹן צָמִיד – כלי נתחייב צצ' מיתות: סיף – מחייב כבריגכ, ומנק – מחייב כחצלא. וכיוון דס"ל דמנק חמוץ מסיף (כג'), כלי נתחייב זמיית מנוק. ו"לין כלודס חייכ גלות ה"ט צְנַגֶּת סִיף" (כלכ' בריגכ), ולול צנגנת חיק, גמ'].

להחכמים – הרי זה גולה

[ласס ס"ל לְסִיף חמוץ מנק (כג'), ו"ל"כ לְס. כ"י כוֹרְגוֹן צָמִיד, כ"י נתחייב צסיף – מAMILIM כלי כוֹן צְנַגֶּת סִיף, וחיים גלות, גמ'].

• בן שחבל ועשה חברה באביו בשוגג – אינו גולה [ולפ' לְס. כ"י מִזְבֵּחַ – כ"י חייכ מיתח, גמ'].

• עבד לנערנו או כותי שהרגו את ישראל בשוגג – הרי הם גולין.

~ ואם קיללו את ישראל (בمزיד) – הרי הם לוקין.

~ ואם הכו את ישראל "הכאה שאין בו שווה פרוטה" (דבישראל ה"י לוכה, כדלהלן) – הרי הם לוקין.

• ישראל שהרג עבד לנערנו או כותי – הרי הוא גולה.

~ אבל אם קילל אותם ישראל – אינו לוקה [לטין כמקלל לוקה ה"ט על מי שטעט מעט עמן", גמ'].

~ ואם הכה אותם ישראל "הכאה שאין בו שווה פרוטה" (דבישראל ה"י לוכה, כדלהלן):

י"א – לאינו לוקה [лас"ל דמקשין סכלח נקננא, רס"י].

י"א – דלוקה [лас"ל לד מקשין סכלח נקננא, גמ'].

~ ואם העיד בהם ישראל (שהחיבים מלוקות), ואח"כ הוועם הישראל – הרי הוא לוקה [מיטוס כטהר זמס"].

▫ "עבד" – אינו כשר לעדות.

▫ החוובל בחבירו "הכאה שאין בו שווה פרוטה" – הרי הוא לוקה ^ב [טעטל על לְמִזְבֵּחַ פָּנִים יוֹסֵף, רס"ז].

ו. עי' בהגמ' מוא"ק (דף ג:) א"י ר' ישמעאל חולק ע"ז. וע"ע בהראשונים בזה.

ז. שהביבאה שליש בשבעית, רש"ז.

ח. עי' בהמפרשים, א"י עקביא חולק ע"ז.

ט. עי' בההערה לעיל (אות ד'), ולכארורה גם כאן תלוי בזה. [וע"פ מס"כ כערוך לנו, לכטבי כחילוק צין צ' פירושים של רצוי כלון, עיי"צ].

י. דכין ההלכה, דכל שנתחייב בכב' מיתות ב"ד – הרי הוא רק בונגע "כותתי", או גם בונגע "עבד", עיי"ש.

יא. עי' בהמפרשים, א"י דין זה הוא רק בונגע "כותתי", או גם בונגע "עבד", עיי"ש.

יב. דאיilo החובל בחבירו "הכאה שיש בו שווה פרוטה" – הרי חייב גם בתשלומי נזק, וממילא אינו לוקה [לט"מ למיינו מטוס צ' רטעוות], רש"ז.

• "גר תושב" שהרג את ישראלי בשוגג – אינו גולה^ג [לנימעת מפסיק, מנוס "دلל סגוי לוי צנגולות", גמ' ור' יז].

• "גר תושב" שהרג את "גר תושב" אחר בשוגג:

< אם הרגו "בדרכך ירידת" – לכ"ע הרי הוא גולה [לנימליך מפסיק, גמ'].

< אם הרגו "בדרכך עלי":

לרב חסדא – אינו גולה אלא נחרג^ד [לס"ל ד"דרכך עלי"י] – קרו^ה למייד כו^ו, רלה^ווניס[].

לרבא (וילג' רבה) – אינו גולה, ואינו נחרג^ד [לס"ל ד"דרכך עלי"י] – קרו^ה לטונס כו^ו, רלה^ווניס[].

< אם הרגו באופן שאומר מותר:

וכן, אם התכוון להרוג את **הבהמה** או את הכנען – ונמצא שהרג את גר תושב אחר (דג"ז נחשב כ"אומר מותר", גמ'); וכאן, בכלל אופן שהיה ללימוד ולא למד:

לרב חסדא (ולאכ"י) – אינו גולה, ואינו נחרג^ד [לס"ל ד"טומל מוטל"] – טונס כו^ו, גמ']. ומ"מ חייב מיתה בידי שמים^ז.

לרבא (וילג' רבה) – אינו גולה, אלא נחרג^ד [לס"ל ד"טומל מוטל"] – קרו^ה למייד כו^ו, גמ'].

• "הסומא" שהרג בשוגג:

ל לר' יהודה – אינו גולה [לנימעת מפסיק (געיל דף ז)].

ל לר' מאיר – הרי הוא גולה [לנימליך מפסיק, גמ'].

• מי שהרג את "שונאו" בשוגג:

להתך – אינו גולה [לנימעת מפסיק (געיל דף ז)].

ל לר' יוסי (בר יהודה) – נהרג [מפני שכוחו כמותלה עליון, ודודלי לדעתו נכרנו' (ולא הי' בשוגג), מטענה ור' יז].

ל לר' שמעון:

< אם "גנשמט" החבל מידו ונפל הכלי עליין – אינו גולה [דים למחוד וכרכנו מדעת (ולא הי' בשוגג), מטענה].

< אם "נפסק" החבל ונפל הכלי עליין:

להחכמים – אף השונה גולה [דזוז חין למחוד וכרכנו מדעת, מטענה].

לרבבי – אף אהוב אינו גולה [דכל שנטהר כתיגד ציוו דומכ ל"גנטט לטזרול מקטו" (געיל דף ז)],

ורכבי למייטטי דטלופן זה לינו נולב^ג].

המשך בעמוד הבא

א. עי' בהמפרשים שדרנו, אם נהרג או לא [דלאט"י (למסקנה)] – לינו נכרג (עי' צבעולין זכרת"י ד"כ ל"ק), ולכרכן ז' ולכרכץ – נכרגן, עי"ש. ובאופן שהוא קרוב למייד – לכ"ע נהרג, כדלהלן.

ב. ובנוגע ישראל שהרג את "גר תושב" – לדרש"י (למסקנא ע"פ הריטב"א) – הרי הוא גולה; ולתוס' – אינו גולה [וע"ט בכמפרשים]. ג. וכן הדין בעכ"ם שהרג את ישראל, או עכ"ם אחר, גמ'. [וזעכו"ס צוויר כל "שונג" (דיק' יי"ד): טfos' – טעכו"ס נכרג, ולכרכץ – לינו גולב, והינו נכרגן].

ד. וצ"ע, אם הדין כן גם בעכ"ם שהרג את ישראל או עכ"ם אחר – כיון שהוא "קרוב לאונס".

ה.

עי' בחריטב"א (ד"ה לא בידי שמים) להעתים, עי"ש.

ו. ואף שלא ה"יל התראה – מ"מ ס"ל לר' כהמ"ד חבר אינו צריך התראה", גמ' (ע"ע לעיל דף ז' בזה).

ז. משא"כ החכמים דס"ל דאית השונה גולה – חולקין על רבינו (לעיל דף ז'), וס"ל דגנטט הבROL מקטו" – הר"ז גולה, גמ'.

• "ערי מקלט":

1. היו ג' שבuber הירדן (שהבדיל משה), וג' שבארץ כנען (שהבדיל יהושע).
2. עד שלא נבחרו הג' שבארץ ישראל – לא היו הג' שבעבר הירדן קולטות.
3. מכוונות (מתקנים) להן דרכיהם מזו לזו [ע"ט ל' י'].
4. מכוונות היו, כמוין ב' שורות שכברים (אלו שבארץ כנען כנגד אלו שבעבר הירדן).
5. היו הערים משולשים (סתמוכות כלכליות לרweis פוויס, רט"י).

• ההורג בשוגג – מוסרין לו ב' תלמידי חכמים (ללוותו לעיר מקלט) שיברו לגואל הדם [טה יכלגכו, לט"ז]. ~ ולדר מאיר – (אף) הההורג עצמו בדבר אליו'.

• בתחילה, א' שוגג וא' מזיד... (עי' דף י').

◊ ב' גלעד, ו' שכם – היו שכיחי רוצחים (יותר מקומות אחרים).

זהו חוץ מהעוד מב' "ערי הלוים", דגם הם שמשו כ"עיר מקלט" (עי' דף י'). ט. עי' להלן (דף י'), דין מה הדרין אם הרגו גואל הדם, עי"ש. ומילא, להם"ד "דוחייב מיתה" – הת"ח התרו בו שאם יהרוג את הרוצח – יתחייב מיתה. ולהם"ד "דפטור מיתה" – הת"ח דיברו אלו דברים המפיעים אותו, ואמרו "בשוגגה בא מעשה לידיו" (ע"פ הנגמ' דף י'). ג. אבל הת"ק ס"ל, דפעמים דברים נעשים ומתקבלים עי' שלוחים יותר מע"י האדם עצמו, גם' (דף י').

- מ"ח עיירות שמשו כערי מקלט – ו' ערי מקלט, ומ"ב ערי הלוויים. אלא דיש חילוק ביניהם:
 - ו' ערי מקלט – קולטות בין לדעת, ובין שלא לדעת [שלו כי יודע סתום קולטע, רט"ז].
 - מ"ב ערי הלוויים – אין קולטות אלא לדעת.
- ◊ "חברון" – ניתנה ללוויים, ושימשה כעיר מקלט.
- אבל "הפרודאה דחברון" (הכפרים והחצרות הסמוכות לה) – ניתנו לכלב בן יפנה, ולא שימשו כערי מקלט.

• "ערי מקלט":

1. עושים אותן עיירות בינויו –
 - לא ערים קטנים [לפי שלון מזונות מיוון טס, רט"ז].
 - ולא כרכים גדולים [/gcc נקביס טס תמייד, וכי רגל גוחל כס מזוי טס, ויחרוכ לו, רט"ז].
 2. אין מושיבין אותן אלא במקום شمצי מים, ובמקום שוויקם (שימצאו מזונות לקנות)
 - [דילפין מפסק, וליר טיכו מזויים לו כל נרכי חייו, גמ"].
 3. אין מושיבין אותן אלא במקום אוכלויסין
 - [שיאו כפרים ויישובים סמוכים להם, של יכלו גוחלי כס מזויים על כעיר חמיל, רט"ז].
 - < ואם נתמעטו אוכלויסין – מוסיפין עליהם (אנשים);
 - < ואם נתמעטו דיריהן – מביאין להם כהנים, לויים, ושישראלים.
 4. אין פורסין בתוכן מצורות, ואין מפשילין לתוכן חבלים [כדי שלח חלק רגל גוחל כס מזוי טס, גמ"].
 5. ובנוגע למכור בהן כלי זיין, או כלי מצודה:
 - לר' נחמי – אסור [שלו יקניך גוחל כס זיין ויקרוג, רט"ז].
 - להחכמים – מותר.
- "תלמיד" שגלה – מגליין רבו עמו [ללמוד מלכו נחצצ "לרכי חייו" של תלמיד, גמ"].
 - "רב" שגלה – מגליין ישיבתו עמו [דיטיגתו של קרע נחצצ "לרכי חייו", רט"ס ומילר].
 - ◊ לא ישנה אדם (תורה) لتלמיד שאינו הגון [שלו יציהו עונתו לידי קלינכ צונגג, ויטרך רצוי לגלות עמו (כג"ל), רט"ז].
 - אדם "הלומד תורה", שהרג את האדם בשוגג – האם צריך לגלוות:
 - < בשעה שעוסק בתורה: י"א – דא"צ לגלוות לערי מקלט [ד' כטולכ קולטע כעיר מקלט, וחין גוחל כס רשוי לגורגנו].
 - < י"א – נדרש לגלוות [דכטולכ חייו מגין עליו שלן ממלהך כמות, לדלאן].
 - < בשעה שאינו עוסק בתורה – לכ"ע נדרש לגלוות [שלו כטולכ קולטע שלן צשע שעסק צה].
 - ◊ בשעה שאדם עובד בתורה – אין מלאך המות יכול להמיתו.
 - ◊ מי שבא לידי אייזהו מצוה לעשות – יקיים מיד (ולא ישחה לעשotta).
 - ◊ המלך תורה ברבים – נאה לו שייהי בקי בכל התורה [צמקריה, צמאנא, צבלכות, וגולדות, רט"ז].
 - ◊ מי שאوهב תלמידי חכמים – יזכה שייהיו הוא ובניו תלמידי חכמים.

המשך בעמוד הבא

- ◊ מי שישב וועסק בתורה בלבד (ולא עם אחרים) –
 - 1. יענש בהרב 2. מטפש 3. וחוטא [וילפין כן מפסוקים].
- ◊ כל המלמד תורה לתלמידים רביים – יהכימ בתורה [טעל ליכס ילבס כפלפל, ונותן לך תרין קוטיותיכס, רס"ג].
- ◊ זכות למדת התורה – נצחו כל ישראל במלחמה.
- ◊ טוב לו להקב"ה אפי' יום א' שאדם עוסק בתורה – יותר מאלף עלות שיקרבו ע"ג המזבח.
- בכל מקום של פרשת דרכיהם – هي כתוב שם "מקלט" (על עץ תקווע באותו דרך הפונה לעיר מקלט)
 - [כדי טיכיר קרואה ויפנים נס, גמ'].]
- בני אדם שהרגו את הנפש: א' הרוג בשוגג, וא' הרוג במזיד, ולשניהם אין עדים בדבר –
 - הקב"ה יומין למקום א', ובשוגג ירוג זה שהרג בשוגג את זה שהרג במזיד, וכי עדים בדבר [וינמיה, זכך סכלג צמיזד – נכרנו, זכך סכלג צצונג – גולך, גמ'].]
- ◊ בדרך שאדם רוצה לילך בה – מוליכין אותו [וילפין כן מפסוקים].
- רוצח (בשוגג) שולחה לעיר מקלט, ובדרך הליכתו מצאו גואל הדם והרגו:
 - לרב הונא – פטור מミتها [דילוף מפסקוק, דצחופן זכך גוולך כס" – דין לו "משפט מוות", גמ'].
 - לי"א – חייב מיתה [לס"ל, וכתחולך לך פטו גוולך כס" צחופן זכך, גמ'].]
- "רוצח במזיד" – האם חייב לגלות תחילתה לעורי מקלט:
 - לדר' יוסי בר' ר'י – חייב לגלות תחילתה, ואח"כ ב"ד שולחין ומביא אותה שם (להעמידו בדין) [ויליפין כן מפסקוק, רס"ג].
 - לרבבי – אינו חייב לגלות תחילתה.
- עיר מקלט שרובה רוצחים – אינה קולתת [ויליפין כן מפסקוק].
- עיר שאין בה זקנים (בית דין) –
 - ~ 1. אם הוא "עיר מקלט" – האם קולתת:
 - לדר' אלעזר – אינה קולתת [דילוף מפסקוק, טוריוכיס ציציו חוטה זקיי כעיר", גמ'].
 - לי"א – קולתת [לס"ל, דין זקיי כעיר" לעיכובח, הלא "למוא" צעלמא, גמ'].]
 - ~ 2. האם נעשית בה "בן סורר ומורה":
 - י"א – אין נעשית בה [דילוף מפסקוק, טוריוכיס ציציו חוטה זקיי כעיר", גמ'].
 - י"א – נעשית בה [לס"ל, דין זקיי כעיר" לעיכובח, הלא "למוא" צעלמא, גמ'].]
 - ~ 3. האם מביאה "עגלה ערופה":
 - י"א – דאיינה מביאה [דילוף מפסקוק, טוריוכיס ציציו חוטה זקיי כעיר", גמ'].
 - י"א – דמביאה [לס"ל, דין זקיי כעיר" לעיכובח, הלא "למוא" צעלמא, גמ'].]

ג. ולימדו מזה, "אם לחטאים יורה (דרך להצילים), ק"ז לצדייקים", גמ'.

ד. ע"פ רשיי והגנותה הב"ח, עיי"ש. [לתיilo כדר כי צער מקלט וילוח חוץ לתחום, ומלווה וכרכנו – עי' לבן דף י"ג].

ה. ועוד שעמד בדיין, אף שהרג במזיד – העיר מקלט "קולתת". ואם הרגו שם גואל הדם – יתחייב מיתה (ע"פ החזו"א, חוו"מ ליקוטים, סי' כ"ג לדף י').

ו. וממי שנתחייב מיתה – הרגווהו. וממי שלא נתחייב מיתה – פטרווהו. וממי שנתחייב גלות – מחזירין אותו לעיר מקלט, גמ'.

ז. אלא دلמעשה היוטועם (ההורגים במזיד), והוא בורחין גם הם לעיר מקלט. כסבירין הן, שהעיר מקלט "קולתת" אף שהרג במזיד, גמ'.

- ◊ כל לשון "דבר" בתנ"ך – משמעתו לשון "קשה".
כל לשון "דבר" בתנ"ך – משמעותו לשון "נחת".
- ◊ "ה' פסוקים האחרונים" שבתורה (מיomat שם משה עד הסוף) – מי כתוב:
י"א – יהושע כתוב; י"א – משה כתוב [וע"ט גמ' ז' דף ט"ז צו].
- ◊ תפילין – אין לתופרן אלא בגדיין (ולא בפשטן) [כו"ה "כלה למתך מסיינ'", גמ'].
~ ספר תורה שתפרו בפשטן:
י"א – שהס"ת פסול [כך כי כוכב ס"ת להפלין – וכתפליין כר"ז פסול (כג"ד), גמ'].
י"א – שהס"ת כשר [לט"ל, לד' כוכב להפלין הללו לדין שכחוט צחורה "צפירות", וдин זה כתפליין כו"ה וק"כ "כלה למתך מסיינ'", (כג"ל) גמ'].
- ◊ תפילין וספר תורה – אין לכתחם אלא על קלף הבא מעור במה תורה [ילפין כן מפסוק, גמ'].
- הרוץ בשוגג – חייב להישאר בעיר המקלט עד שימוש הכהן הגודל:
והיינו:
 1. בין כהן גודל המשוח בשם המשחה (הם כהנים גדולים שהיו עד יASHIHO, רש"י);
 2. בין כהן גודל המרובה בגדים (הם ששימשו מיאשיהו ואילך, שנגנו שמן המשחה, רש"י);
 3. בין כהן גודל שבוער ממשיחתו (שהירע פסול בכ"ג, ושימש אחר תחתיו, וכשנתרפא כהן חזר לעבודתו, ועבר זה ממשיחתו, רש"י).
- ⟨ ולר' יהודה –
 4. בין כהן המשוח במלחמה (לומר במלחמה צרכי המלחמה, רש"י)
[לט"ל, דגס כו"ה נトルך מפסוק לכו"ט נחטף כ"כ גודל" לעניין זכ', גמ'].
- בזמן שהירע שפיכת דמים בישראל, ואפי' בשוגג – הרוי הכהן הגודל שבאותו זמן נתבע עלי'
[מכיו' לו לזכך רחמים על דתו, ולט' זיקת, גמ'].
 ⟨ י"א – דלכין אם התפלל הרוץ שימוש הכהן (כדי שייהי מותר לו לצאת מהעיר מקלט) –
תפילה נשענת [ולין זכ' קלפת חניט", כדילן, גמ'].
 ⟩ י"א (2) – דלכין נתחייב הכהן בעונש מיתה – וזוקק הוא לתפילה הרוץ שלא ימות.
 ~ לפיכך, היו אימותיהם של הכהנים גדולים מספקות להゴלים מחי' וכסות:
 ⟩ להי"א (הנ"ל) – כדי שלא יתפללו (הגולים) על בניהם שימושו.
 ⟩ להי"א (2) (הנ"ל) – כדי שייתפללו (הגולים) על בניהם שלא ימותו.
- ◊ המקלל את חבריו "קללת חنم" – לא TABA הקללה על חבריו.
◊ "קללת חכם":
 1. אפי' בחנם היא באה [ילפין כן מודע ולחייב, גמ'].
 2. אפי' על תנאי היא באה (ואף שלא נתקיים התנאי, רש"י) [ילפין כן מעלי וצמוחל, גמ'].

המשך בעמוד הבא

א. ואיבע" הוא בגמ' – האם דוקא "במיטת כולן" הוא חוזר, או דילמא אף בmittah "בל אחד מהן" (בפני עצמו) הוא חוזר – ולא איפשיטה.
ב. וכן כ"ז שאירע איזחו אסונ בישראל – הרוי הצדיקים שבאותו דור נתבעים עלי', גמ'.

- ◊ "nidui",afi' על תנאי – צריך הפרה (ואף שלא נתקיים התנאי) [וילפין כן מיעוד, גמ'].
- הרוצה בשוגג, ומת הכהן גדול:
 - < אם "משנגמר דין" (של הרוצה לגלות) מת הכהן גדול (ועדיין לא גלה) – הרי זה פטור מגלות [וילפין מק"ו, ממי שכזר גלך דיוול עכשו, גמ'].
 - < אם עד "שלא נגמר דין" מת הכהן גדול:
 - אם מנו כה"ג אחר תחתיו (ולאחר מכון "נגמר דין") – חוזר הרוצה במתיתתו של כה"ג השני [וילפין כן מפסוק]. ולוּ שנתמנה מחר סליחת – מ"מ כייל נזק רחמים שנגמר דין ליום ל'כotta, גמ'].
 - אם "נגמר דין" بلا כהן גדול (שלא מינו אחר תחתיו עד שנגמר דין של זה לגלות, רשי') – הר"ז גולה, ואינו יוצא שם לעולם.
- ההורג כהן גדול בשוגג, וכן כהן גדול שהרג בשוגג – הר"ז גולה, ואינו יוצא שם לעולם.
- רוצח שנתחייב לגלות – אסור לו לצאת מהעיר מקלט:
 1. אפי' לצורך הגدت עדות מצוה, עדות ממון, עדות נששות.
 2. אפי' אם ישראל צדיקים לו.
 3. אפי' אם הוא שר צבא ישראל (כיוואב בן צרווי').
- < אלא "שם תהא דריתו, שם תהא מיתתו, ושם תהא קבורתו":

ולכן: אם נגמר דין ומת (קדום שגלה) – מוליכין את עצמותיו לעיר המקלט [וילפין כן מפסוק].
- רוצח שגלה, ומתקודם שמת הכהן גדול (וקברו אותו בעיר המקלט), ואח"כ מות הכהן – מוליכין ממש את עצמותיו, וקוברים אותו על קברי אבותיו [וילפין כן מפסוק].
- "נגמר דין" (של הרוצה לגלות) ונעשה הכהן גדול "בן חלוצה" או "בן גירושה" (שהעידו עליו שהוא חלל, רשי'):

"א" – הרי "מתה" הכהונה
[תוינו נחטא חלול כתלו מט ככ"ג (חחרי נגמר דין) – ותוין פרות גולא כנ"ל, רשי'].

"א" – הרי "בטלה" הכהונה
[היגנו מילתא למפרט כל כי כב"ג, ונחטא "נגמר דין צלול כב"ג" – ותוינו מוחר לטulos כנ"ל, רשי'].
- ◊ هي"י כהן עומד ומרקיב ע"ג המזבח, ונורוד שזהו "בן גירושה" או "בן חלוצה":

לרי אליעזר – כל הקרבנות שהקריב פסולין (למפרט).

לרי יהושע – כל הקרבנות שהקריב (קדום שנודע פסולו) כשרים
[וילפין כן מפסוק, להffiי "חנין צזו" – עזוזותיו כבירות, גמ'].
- כשם שהעיר קולטה... רוצח שייצא חוץ לתחום... עיי' להלן דף י"ב.

ג. וס"ל בר' יהושע (להלן), דאינו נעשה חلل אלא מכאן ולהבא, גמ'.
 ד. וכן אם כבר גלה לעיר המקלט – הרי הוא חור לבתו, ריטב"א.
 ה. וזה אף לרי יהושע (להלן) – דודוקא עובדותי כשרות – משום דיש גזה"כ, אבל לעניין שאר דברים אינו כהן, גמ'.
 ו. זהה ע"פ רש" (פסחים סב: ד"ה ועובדותה). אבל הרמב"ם (ביאת מקדש ו', י') מכשיר אף' אם עבר בזיד, עי"ש ובאהחרונים.

- "המצוות" קולט – כשם שהעיר מקלט קולט [וילפין כן מפסקוק, ע"פ כגמ' יומת (דף פ"כ)].
 < 1. ואינו קולט אלא גנו של המזבח, ולא קרנותוי.
 2. ואינו קולט אלא בMOVED של בית עולמים, ולא של משכן (או במה').
 3. ואינו קולט אלא כהן ועובדת בידו, ולא זר.
- ◊ אין קורין את הלוים בעיר הלוים, ובערי המקלט² [וילפין כן מפסקוק, גמ'].
- ◊ "התחום" (אלפים אמה סביבה העיר) של ערי הלוים (וערי מקלט) – ג"כ ניתנו ללוים [לכלף חמות ל"מגראט" (טהון צו בית מסדר), ולכלף חמות ל"צדות וכרכיס", לט"ז].
 < 1. אין עושין שדה – למגרש; ולא מגרש – לשדה.
 2. אין עושין מגראט – לעיר; ולא עיר – למגרש.
- ~ ולכן: אסור לדור בתוך התחום של ערי הלוים [טלין צוין בית מגראט, לט"ז].
 - אבל מותר לדור בתוך "המחילות" (מערות), שמתוחת לקרקע התחום [טהון חוכלות חמורות כלוס מלמעלה, לט"ז].
- "התחום" של עיר המקלט – ג"כ קולט (את הרוצח בשוגג) [כמס שסנייר קולעת].
 < וاع"פ שקולט, מ"מ אסור הרוצח לדור בתוך התחום, ואפי' בתוך המחילות (שמתוחת לקרקע התחום – אלא בתוך העיר ממש) [וילפין כן מפסקוק, גמ'].
- רוצח (בשוגג) שיצא חוץ לתחום של עיר המקלט – מה דינו ליהרג:
לך יוסי הגלילי: לגואל הדם – מצוה להרוגו; לכל אדם – רשות להרוגו.
לך עקיבא: לגואל הדם – רשות להרוגו; לכל אדם – חיבין מיתה על הריגתו.
לך אליעזר: קודם שיימוד הרוצח בדין (על יציאתו מעיר המקלט) – אפי' גואל הדם חייב מיתה על הריגתו.
 לאחר שיימוד הרוצח בדין – גואל הדם מותר להרוגו.
- ~ י"א – دق"ז אם יצא הרוצח במויד. אבל אם יצא הרוצח בשוגג – אפי' גואל הדם אסור להרוגו (לכו"ע)
 [טלין יכל סופו חמור מתחילהו, גמ'].
 י"א – דעת"פ שיצא הרוצח בשוגג, מ"מ דינו ליהרג (כל א' לשיטתו הנ"ל) [וילפין כן מפסקוק].
- סנהדרין שראו אחד שהרג את הנפש – אין מミיתין אותו עד שיימוד למשפט בבית דין אחר [וילפין כן מפסקוק, גמ'].
- ◊ י"א – אמרין "דברה תורה כלשון בני אדם" [ויהי לו]³ לזרות ממוקס שכפל כתולך הلت לטעינה.
 י"א – לא אמרין "דברה תורה כלשון בני אדם" [ויכל לזרות ממוקס שכפל כתולך הلت לטעינה].
- לכל עבירות שבתורה, אין הבן נעשה "שליח ב"ד" על אבי – לא להלקותו ולא לנדוונו.
 < אבל בן בנו (בנו של הנחרג) נעשה לו גואל הדם של אביו (ואסור לו להרוג את אביו).
 - אבל בן בנו (בנו של הנחרג) נעשה לו גואל הדם (ומותר לו להרוג את אבי אביו) [טהינו מוזכר על כבודו, לט"ז].
 ~ וחוץ "ممיסית" (אחרים לעובודה זרה) – שגם הבן מותר להיות שליח ב"ד להרוגו [וילפין כן מפסקוק, גמ'].

המשך בעמוד הבא

א. ע"פ גירסת רשי", עי"יש.
 ב. משא"כ רוצח שנתחייב לגולות – קורין אותו בעיר המקלט (כנ"ל בדף י"א) [וילפין כן מפסקוק, גמ'].
 ג. ע"י בהגות הגר"א כאן ובהפרשנים, לגירסת אחרת, עי"ש.
 ד. ע"ע בחמפרשים בזה, עי"ש.

- אילן שעומד **בתוך** התחים (של עיר המקלט), ונופו נוטה **חוץ** לתחים;
או שעומד **חוץ** לתחים, ונופו נוטה **בתוך** התחים –
- איזהו חלק של האילן **קולט** את הרוצח, ויהי אסור להורגו שם:
לחחכמים – אם נמצא (הרוצח) בחלק ש**בתוך** התחים – **קולט**, ואסור להרוגו.
אם נמצא **בחלק** "שמחויז" לתחים – אין **קולט**, ומותר להרוגו.
- לrb' יהודת: **לרבא** – "העיקר" הוליך אחר "הנוף" **לחומרא** (אבל "הנוף" אינו הוליך אחר "העיקר" כללו).
לרבashi – בין "העיקר" הוליך אחר "הנוף" **לחומרא**, ובין "הנוף" הוליך אחר "העיקר" **לחומרא**.

< ולכן, לרבי יהודת:

- **אם עיקר האילן "בחוץ", ונופו "בפנים"** – בין שעומד (הרוצח) על הנוף, לבין שעומד על העיקר – אסור להרוגו
[לכו"ע **"כעיקל"** סוליך מהר "כנוף" לחומרא (**ללי יכודך**, כ"ל)].
- **אם עיקר האילן "בפנים", ונופו "בחוץ"**:
כשעומד על העיקר – לכ"ע אסור להרוגו [לCOLUMN – לכ"ע **כעיקר** סוליך מהר **כנוף**].
כשעומד על הנוף: **לרבא** – מותר להרוגו [דס"ל, דין **כנוף** סוליך מהר **כעיקר** כללו, כ"ל].
וכן מותר לעלות על העיקר (שהוא בפנים), כדי לעלות ולהרוגו על הנוף.
לרבashi – אסור להרוגו [דס"ל, דין **כנוף** סוליך מהר **כעיקר** לחומרא (**ללי יכודך**, כ"ל)].

◊ אילן שעומד **בפנים** חומרת ירושלים, ונופו נוטה **חוץ** לחומה;או שעומד **חוץ** לחומה, ונופו נוטה **לפנים** מן החומה –- איזהו חלק של האילן נידון **כירושלים לעניין מעשר שני**:

- לחחכמים** – חלק האילן שנמצא **מכנגד החומה ולפנים** – נידון **כירושלים**.
חלק האילן שנמצא מכנגד החומה ולחוץ – אינו נידון **כירושלים**.
לrb' יהודת – "העיקר" הוליך אחר "הנוף" **לחומרא** (אבל "הנוף" אינו הוליך אחר "העיקר" כללו).

< ולכן, לרבי יהודת:

- **אם עיקר האילן "בחוץ", ונופו "בפנים"**:**כשעומד על הנוף** – אסור לאכול המעו"ש (דהוא בחוץ), ומ"מ מותר לאוכלה בלי פדיון.**כשעומד על העיקר** – אסור לאכול המעו"ש (דהוא בחוץ), וגם אסור לפירותה [ל חומרא |**כעיקר** סוליך מהר **כנוף**, ללי יכודך].- **אם עיקר האילן "בפנים", ונופו "בחוץ"**:**כשעומד על הנוף** – אסור לאכול המעו"ש בלי פדיון (דהוא בחוץ), ומ"מ מותר לפירותה.**כשעומד על העיקר** – אסור לאכול המעו"ש, וגם אסור לאוכלה בלי פדיון" [ל חומרא |**כעיקר** סוליך מהר **כנוף**, ללי יכודך].◊ **"מערה"** – שנמצאת **כולה בפנים** חומות ירושלים, ופתחה **חוץ**; או **כולה בחוץ** ופתחה **בפנים** –**הכל הוליך אחר פתחה** [להם פתחה **למוץ** – כל **כמעלך ידוען למוץ**. וlhs פתחך **צפניט** – כל **כמעלך ידוען צפניט**, רט"ז].

- רוצח שהגלה לעיר מקלט, וחזר והרג **באotta העיר** (בשותג) – הרי הוא גוללה משכונה לשכונה (באotta העיר)
[כי מן **כעירות** היה רשלוי **למהטנא** רשלוי **למהטנא**, רט"ז].

• **בן לווי** שהרג בשותג – גוללה מעריו לעיר אחרית (של ערי הלויים, או ערי מקלט), וואפי' משכונה לשכונה (באotta העיר).⁷• **"מחנה לווי"** – קלט את הרוצחים (בשותג) במדבר.• **"ער כי מקלט"** (שהבדילו בארץ ישראל) – היו מעריו הלויים.

ה. אבל החכמים חולקין ע"ז – וס"ל, דודoka אם יכול להרוגו (על הנוף) בחצים ובכורות – מותר. אבל באופן זה, אסור להיכנס לתחים העיר, כדי לעלות דרך עיקר האילן להגיע אל הנוף, ולהרוגו שם, גם.

ו. ע"פ תוד"ה גבי מעשר, עי"ש [וע"ע **כטהלוינויס זרכו לרצ חי"צ**].

ז. דאין פודין פירות מעשר שני בירושלים, גם.

ח. וצריך לפירותה קודם שיכנס בפנים, רשי"ז [וע"ע **כטהלוינויס זרכו צוה, עי"צ**].ט. עי' בתוס' כאן, ובזבחים (דף קי). – אם זהו לכתילה, או רק בדייעבד, עי"ש [וע"ע **כטהלוינויס** (כל' רוח ז', כ'), ומ"ט ג' מס' טס].

- רוצח שגלה לעיר מקלט, ורצו אנשי העיר לכבדו – יאמר להם "רוצח אני".
- ואם אמרו לו "אע"פ כן" (רוצחים אנו לכבדך) – קיבל מהן את הכבוד.
- רוצח שגלה לעיר המקלט – האם צריך לשלם שכר דירתו ללווים (שהם בעלי ערי מקלט):
 > בב' ערי המקלט –
 - לרב כהנא: ל'r יהודה – צריך לשלם שכר דירתו [דעתו כטעי מקלט מהן נקליטה, גמ'].
 - לר' מאיר – אין צריך לשלם [דעתו כטעי מקלט לכל רוכיכס, גמ'].
 - לרבא – לכ"ע אין צריך לשלם [דעתו לכל רוכיכס, גמ'].
 > בשאר מב' ערי הלוים –
 - לרב כהנא – לכ"ע צריך לשלם.לרבא: ל'r יהודה – צריך לשלם [דוקה ו' ערי סמקלט יתנו לכל רוכיכס, גמ'].
לר' מאיר – אין צריך לשלם [דוקה לע' ערי סמקלט, גמ'].
- רוצח שנגלה וחזר לעירו (בmittat הכהן הגדול), וכן עבד עבר שיצא חופשי (לאחר שש או יובל) –
 - האם חוור לשורה שהי' נהוג בה מקודם:
 > לר' מאיר – חזר לשורתו [ויליף כן מפסק, גמ'].
לר' יהודה – אינו חזר לשורתו [ויליף כן מפסק, גמ'].
- אלו עבירות (לא תעשה) שחייבים עליון מלכות":
 - ~ הבא – על אחותו, ועל אחות אביו, ועל אחות אמו, ועל אחות אשתו,
ועל אשת אחיו, ועל אשת אח אביו, ועל הנדה^ב.
 - ~ בבעל – אלמנה לכהן גדול, גרושה וחולוצה לכהן הדיוט, מזורת ונתייה לישראל, בת ישראל לנ庭ן ולמזר.
 - > אשה שהיא אלמנה וגרושה – חייב עלי' (כהן גדול) ב' חוב מלכות
[מос' ז' טמות – ספטיקון מפורשות במקלה, רט"ז].
 - > אשה שהיא גרושה וחולוצה – אין חייב עלי' (כהן) אלא מלכות א'
[מос' גנוטכ. הל' מלוא – נט נכתב צפירות, רט"ז].
 - ~ הטהרא – שאכל את הקדש, ושבא אל המקדש;
האוכל – חלב, דם, נותר, פגול, (בשר קודש) טמא^ב, חמץ בפסח;
השוחט ומعلלה (קרבן) בחוץ, והאוכל והעושה מלאכה ביום הכיפורים,
והמפטם שמן בדגמת שמן המשחה, והמפטם את הקטורת, והסך בשמן המשחה^ב;
 - ~ האוכל – נביות וטריפות, שקצים ורמשים,
טבל, מעשר ראשון (שלא נטלה תרומות), מעשר שני והקדש (שלא נפדו).
- כמה יכול מן הטבל ... (עי' להלן דף י"ז)

המשך בעמוד הבא

א. ולא דוקא אלו, אלא דתנא ושיר. ועי' בראשי' למה תנא אלו, עי"ש.
 ב. ואע"פ שחייבים על כל אלו גם ברת – זהה כשיטת ר' עקיבא (בדלהן), גמ'.
 ג. וע"ע בתוס' כאן.
 ד. זה חלוק מאייך איסורי אכילה, דעת טהור שאכל (בשר קודש) טמא – אין חייבים עליו כרת.

• עבירות "לא תעשה" שהייבים עליהם "כריות", או "מיתת ב"ד" – האם חייבים עליהם גם מלכות:

~ חייב כריות:

לר' ישמעאל, ור' עקבא – חייבם במלכות.

לר' יצחק – פטורין מלכות [וילף כן מפסק, גמ'].

~ חייב מיתה בית דין:

< לר' ישמעאל:

- אם התרו בו למיתה ומלכות: לר' שמעאל ב"י, ורביבנא – חייבם במלכות [].

לרבא – פטורין מלכות [להין מחייבין לה כל דין מסוס "ב' רשויות", כדלקמן, גמ'].

- אם התרו בו למלכות בלבד – לכ"ע חייבם במלכות.

< לר' עקבא (ור' יצחק):

- אם התרו בו למיתה ומלכות – לכ"ע פטורין מלכות [להין מחייבין "ב' רשויות"].

- אם התרו בו למלכות בלבד – מ"מ הויי "לא שניתן לאזהרת מיתה ב"ד":

לר' שמעאל ב"י, ורביבנא – חיבין במלכות.

לרבא – פטורין מלכות [دس"ל לר"ע, דכל "ללו צינון לטענת מימת ב"ד" – אין לוקין עליו].

• חייב עשה, וכן לאו שאין בו מעשה, ולאו שניתק לעשה –

אין לוקין עליהם [מסוס לדוח דמי ללו דמסים, גמ']. וע"ע בזה להלן (דף ט"ז).

◊ כל מקום שנאמר בתורה "השמר", "פָּנָ", או "אַל" – הרוי זו מצות "לא תעשה".

• כל אדם שנתחייב בב' עונשין על מעשה עבירה אחד – אין מענישים אותו אלא בעונש אחד [דילפין מפסק, דמסוס "רשע לסת" הוכח מחייב מיטוס "ב' רשויות", גמ'].

◊ "פסח" ו"ミליה" – חייבי כריות הן, אלא דפטוריין מקרבען

[וילפין כן מכיקע – דהיינו חייכ קרבן הלו על עזיריך כל "צ" וול טעטב", מטה"כ פסה ומילך סכן מיות כל "kos ועטב", גמ'].

◊ גזרת שוה – ב' מילים, אף שאינו דומות ממש, אלא שימוש בגזרת שוה.

ה. ואין חסרון משום "ב' רשויות" (בדלהלן):

לרב שמעאל ב"י (ולרב אבחו), ורבא (עי' מהדרש"א, והערוך לנ"ר) – משום דאיינה "רשעה המסורה לב"ד".

לרביבנא – שאם עשו תשובה ב"ד של מעלה מוחלין להן, ולא פסיקה מילתא לכרת, גמ'.

וגם אין חסרון משום "לא שניתן לאזהרת ברת וקרבען" (דאין לוקין עליו – לר' עקיבא אל' דרבא, כדלהלן) – משום ד"ברת וקרבען אין צרך החרה", גמ'.

ו. ואין חסרון משום "ב' רשויות" – דס"ל לר' ישמעאל, דזהו דוקא בmittah וממו, וכן מלכות וממו; אבל בmittah ומלכות אמרינן "mittah אריבתא היא", גמ'.

ז. ואין חסרון משום "לא שניתן לאזהרת מיתה ב"ד" – דכלכ"ע ר' ישמעאל ס"ל דמלךין גם על לאו כזה.

ח. דהם ס"ל ד"לאו שניתן לאזהרת מיתה ב"ד" אפי' לר' עקיבא לוקין ע"ז – ע"פ תוד"ה ברשועא.

ט. ע"ע בזה במסכת כתובות (דף י"ב, ודף ל"ז), ולעליל דף ד', עי"ש.

י. עי' לעיל (בהערה ד'), דיש כמה אופנים דאין חסרון בזה, עי"ש.

- ◊ **הבא על כמה עריות בהעלם א'** (בשוגג) – חייב חטא על כל א' וא' (ואה"פ שהתורה כלל כל העuries בכרת אחת, רש"י^א).
- ~ **הבא על כמה נשים נdotות בהעלם א'** – חייב חטא על כל א' וא' (ואה"פ שהן כולן מושם א' של ערוה) [וילפין כן מפסיק **צמדא**, גמ'].
- ~ **הבא על אחותו** – שהוא גם **אחوت אביו**, וגם **אחות אמו**^ב – חייב ג' חטאות (ואה"פ שככל האיסורי עריות הן בגוף א').
- ~ **המפטם את שמן המשחה**, וגם **סך בשמן המשחה בהעלם א'** – חייב ב' חטאות (ואה"פ דהוי ב' לאוין וכרת א', רש"י^ג).
- ◊ **הבא על אחותו:** בין אחותו מאביו בלבד, ובין אחותו מאביו ומאמו – חייב כרת.
- ◊ "אין עונשין מן הדין"^ד.
- ◊ **אין האשה טמאה** (טומאת נדה) – עד שי יצא מדודה **דרך ערובה** [לטפוקי כיכל טילו זין דופן, רט"ז].
- ◊ "זואיש אשר יקח אחותו, וגוו', ונכרתו, וגוו', ערות **אחותנו**, וגוו'" (ויקרא כ, י"ז). **למידים מינה:**
- < **מדפרט התורה כרת באחותו:**
 - לרבנן** – דהבא על אחותו שהוא גם אחות אביו, וגם אחות אמו – חייב ג' חטאות (כנ"ל).
 - לר' יצחק** – לכל הייבי כריתות אין הייבין מלוקות (כנ"ל דף י"ג).
- < **"אחותו" דרישא:**
 - לרבנן** – דהמפטם סך בשמן המשחה – חייב ב' חטאות (כנ"ל)^ה.
 - לר' יצחק** – דהבא על אחותו, שהיא בת אביו וגם בת אמו – חייב כרת

[חכ"ל ה"ה למדו מותך **צקו** מלהציו צלצל, ומלהצתו מהציו צלצל – **ד"הין עונשין מן כדין**, גמ'].
- < **"אחותו" דסיפה:**
 - لרבנן** – דהבא על אחותו, שהיא בת אביו, וגם בת אמו – חייב כרת [ד"הין עונשין מן כדין, וככ"ל].
 - לר' יצחק** – דהבא על אחותו, שהיא גם אחות אביו, וגם אחות אמו – חייב ג' חטאות (כנ"ל).

המשך בעמוד הבא

א. י"א – צריך דרשא מיוחדת לחיבור ב' חטאות (עי' להלן). ולר' **הושעיא** – "כל מקום שאתה מוצא ב' לאוין וכרת א' – חלוקין זה גם לעניין קרבן" (ואה"צ דרשא מיוחדת לוזה, גמ').

ב. וכגון שהוא רשאי רשות בן רשות, גמ' [עי' **זכרסי** ("יש ברטיטו") לב"ו].

ג. עי' בתוס' "דר' והאיידך", **דר' יצחק** (בפשט א') "עונשין מן הדין" – ובצירוף היכא דיילף למפור העונש מהאוורה, עי"ש.

ד. וילפין כן מזכיר "זרה" בנדה, גמ'. ור' **יצחק** (דיליף דבר אחר מרפסוק זה, לפשט א') – אה"ג חולק על זה, וס"ל **דטמאה אף כשיצא דרך דופן**, עי' ריטב"א כאן.

ה. ולר' **יצחק**: י"א – דס"ל כר' **הושעיא** (הנ"ל), דא"צ דרשא מיוחדת לוזה. וו"א – דיליף כן מפרט התורה "כרת" בנדה, עי' בהגמ'.

ו. ולאידך פשט בהגמ' – א"צ "אחותו דרישא" לוזה, אלא **וילפין העונש מהאוורה**, עי"ש ובתוס' (הנ"ל). [ול' ימק למוד מז' כמו לרצון].

- **הטמא שבא אל המקדש – חייב ברת.** והמקור:
 - "האורה" – "ולא יטמא את מהניהם".
 - "העונש" – "את משכן ד' טמא, ונכרתה".
 - **הטמא שאכל את הקודש – חייב ברת.** והמקור:
 - "האורה": לריש לkish – "בכל קדר לא תען";
לר' יוחנן – גזירה שווה "טמאתו טמאתו" (מטמא שנכנס למקדש, כנ"ל).
"העונש" – "זהנפש אשר תאכל, וגוו', וטמאתו עליו ונכרתה".
 - וכ"ז כשהأكلה לאחר זריקת דמים:
אבל אם אכלה לפני זריקת דמים:
 - בנוגע "ברת" – לכ"ע פטור מברת [ילפין כן מפסיק, ר"ש"י].
 - בנוגע "מלךות":
 - לריש לkish – לוקה [וכמוך מ"ככל קדט לה פגע] – מרוציו ד"ככל", גמ' ור"ג].
 - לר' יוחנן – אינו לוקה [ласג' ס"ט טמלהו טמלהו] היירי רק נטול זריקת דמים, גמ'].
 - **הטמא שנגע את הקודש:**
 - לריש לkish – לוקה¹ [וכמוך מ"ככל קדט לה פגע] – מדלפקי' רחמניה צלzon "גניעכ", גמ'].
 - לר' יוחנן – אינו לוקה [ס"ל ד"ככל קדט לה פגע] היירי רק צטרכך (כלכל), גמ'].
 - **הטמא שאכל את התרומה – לוקה**² [וכמוך מ"היט היט מירען הcran" (זכר כתוב לכל צרע הcran, וכוה פרומל), גמ' ור"ג].
 - **הטמא שנגע את התרומה:**
 - לריש לkish – אינו לוקה [ס"ל לדין מ庫ר להזרכך ע"ז³].
 - לר' יוחנן – לוקה [וכמוך מ"ככל קדט לה פגע", גמ'].
-
- ז. ועicker הפסוק הוא אזהרה לאכילה, ולא לנגיעה (מדסכו לטמא שנכנס למקדש – עי' בהगמ').
חווא מהגמ' מנהות דף כה: עי"ש.
- ט. אבל לכ"ע אין חיוב ברת בגיןיה אלא באכילה, גמ'. [וממיילן ע"כ עיקל בפסוק היירי צחכילה, ולה בגיןה, כי"ל – עי' בגמ'].
י. עי' בהגמ' סנהדרין (דף פ"ג), אם חייב גם מיתה בידי שמם ע"ז, עי"ש.
יא. ומ"מ לכ"ע יש איסור לטמא תרומה, אלא דילר"ל אינו לוקה ע"ז, עי' בהחرونים.

- כל "לאו הנתק לעשה" – אין לוקין עליו.
[נטתק בכחוט שת כעטך ל כיוט עטש כל לו ותקונו, רט"ז].
- > לר' יוחנן – זהו אף שמעולם לא יקים העשה. אבל אם יבטל העשה בידים – ילקה עליו
[חכלתו היו נגמר עד שיטול כעטך צידיס, רט"ז].
- > לדריש לkish – זהו דוקא אם יקים העשה. אבל אם לא יקים העשה, אף שלא יבטלו בידים – מ"מ ילקה עליו
[למשע טעדר כלתו נגמר, חכל כעטך ניתן לעקו מלכות, ולכטיכו נז"ה הוא יקיים כעטך וופער, הוא ילקכ, רט"ז].
- וכ"ז דוקא בעשה הבא אחר הלאו (שאין אתה יכול לקיים אלא לאחר עבירה הלאו, רט"ז);
אבל בעשה שקדם את הלאו (ואתה יכול לקיים קודם עבירה הלאו, רט"ז):
לר' יוחנן – לוקין עליו (ואפי' אם יקים העשה אחר עבירה הלאו, רט"ז).
לדריש לkish – גם בזה אין לוקין עליו.
- ◊ המאנס נעדרה בתולה – חייב לישנה. ואם נשא אותה, ואה"כ גירשה:
וכן המושcia שם רע על אשתו שזינתה, ואה"כ גירשה (דבשניהם עבר על לאו כשגירה, ויש לו עשה להחוירה):
– אם ישראלי הוא – מהחוירה, ואני לוקה [לכו"י למ"ו כתיק לעטס "גמ'"].
– אם כהן הוא (ש אסור בגרושה) – אני יכול להחוירה, ולוקה.
- ◊ המושcia שם רע על אשתו שזינתה – הרוי הוא לוקה ומשלם (קנס)
[חע"פ לדעתם הין מחייבין לותו מסוס ז' רט"ז].
- "התראת ספק":
LER' יוחנן (ועוד) – שמי התראת (ולוקין).
לדריש לkish (ועוד) – לאשמי התראת (ואין לוקין).
- ◊ האומר, "שבועה שאוכל הכר זה היום", ועבר היום ולא אכלה – אינו לוקה.
והטעם:
LER' יוחנן – דהוא לאו שאין בו מעשה [חכל צל"ה כ כי לוקכ, דס"ל כתלהת ספק – צמי כתלהת, כנ"ל, גמ'].
לדריש לkish – דהוא "התראת ספק" [חכל צל"ה כ כי לוקכ, דס"ל "למו שמי צו מעטס" – לוקין עלי (כלכלן דף ט"ז), גמ'].

א. עי' גמ' לעיל (דף ד'), דיאולי יש חולקין ע"ז וס"ל דлокין עליו (עיי"ש בהאחרונים, וברש"י כאן).
ב. ואף דהוא "התראת ספק" – מ"מ ס"ל לר' יוחנן ד"התראת ספק שמי התראת" (כדרהלהן), גמ'.
ג. וממי לא הוא "התראת ספק". דריש לkish ס"ל, ד"התראת ספק לא שמי התראת", ולכך לא הי' יכול ללמדר בר' יוחנן (כנ"ל), גמ'.
ד. והביא ראי' מ"טמא שנכנס למקדש" – דлокה, ואני נפטר משום לאו הנתק לעשה", משום דשם "העשה קדם את הלאו" – ולכך לוקה, גמ' [ולר"ל צ"ל נ"ל עס לחדル מוקכ – עי' זכלהותינו].
ה. ואע"פ שבזה הו"י "עשה שקדם את הלאו" (דר' יוחנן לוקין עליו, כנ"ל) – מ"מ דרשין דיש עשה אחרת אה"כ, וממי לא נידון כשר "לאו הנתק לעשה", גמ'. [ולפי לי יומן (דס"ל דין לוקין היל ה"כ יטלו צידיס, כנ"י) – אף לטעטש למי יחוינה, מ"מ כיוון יכול לכחיזיכ הין לוקין עליו. ולכ"ג לפי מסכתית כगמ' (כלכלן דף ט"ז), לרי יוחנן – לט שיך צילק עט לו זכ, דין צום חוףן שיטול כעטך צידיס, עי"ז].

עניני

הדף

• "לאו שאין בו מעשה":

לר' יוסי הגלילי, ור' יוחנן – אין לוקין עליו.
לר' יהודה, וריש ל קיש – לוקין עליו.

<> אבל הלאו של "שבועת שקר", ו"העשה תמורה", ו"המקל את חברו בשם" – לכ"ע לוקין עליו
[וחלע"פ טלון כס מעתה. וכטעס מזוהר זמ"ס תמורא, רט"ג].

◊ העובר על האיסור "נותר" (שהותיר מבשר הקרבן עד הבוקר) – אינו לוקה.
והטעם:

לר' יהודה (1) – דהוא "לאו הנתק לעשה".

לר' יוסי הגלילי, ור' יוחנן – דהוא "לאו שאין בו מעשה".

לר' יהודה (2), וריש ל קיש – דהוא "התראת ספק" (دلשיטתם לא שמי התראה).

◊ מי שהוא ספק בין ט' לרשותן, או בין ז' לאחרון^א, והכה או קילל את שניהם (דממה נפשך א' מהם אביו, וחיביך ע"ז מיתה):
< אם هي "בזה אחר זה":

להת"ק – חיב מיתה [וחלע"פ דכוי' כל ח' "כתרלת ספק" – דס"ל "כתרלת ספק טמי כתרלת"].

לר' יהודה – פטור מיתה [דס"ל, "כתרלת ספק לט טמי כתרלת"].

< אם هي "בבת אחת" – לכ"ע חיב מיתה [לזכך כויי סטולת ודלו, דממה נפקח חד מינייכו לזכו, רט"ג].

◊ הנוטל אם על הבנים ... (עי' להלן דף י"ז).

◊ אדם שנתחייב ב' עונשין (כגון מיתה ומלכות) על מעשה עבירה א' – אינו חיב אלא בעונש החמור
[מסוס "קס ל' צדריך מיני", גמ'].

◊ "נדר" שהודר ברביבים:

י"א – אין לו הפרה (התורה).

י"א – יש לו הפרה (התורה). וכן הלכה.

◊ "נדר" שהודר על דעת רבים (ועל דעת בית דין, ריש"י) – לכ"ע אין לו הפרה.

< זהה דוקא לדבר רשות. אבל לדבר מצוה – יש לו הפרה.

◊ הגועל את חברו, וכן מלוה שנכננס לביתו של הלוח (לייטל ממנו משכון – ו עבר על "לא תבא אל ביתו") – אין לוקין עליו.
והטעם:

- אם החפץ בעין – דהוא "לאו הנתק לעשה"

[כל"ל – חס מהזיכה, ונר' יומן – סכני יכול לכתזילך (כג"ל צד"ט י"ז), גמ'].

- אם נשך החפץ – כיון "דחייב בתשלומיין"^ב אין לוקה ומשלם>.

המשך בעמוד הבא

א. כגון, שאמו נתגרשה מראשון, ומיד אח"כ נישאת לשני (ולא שהתה ג' חדשים), וילדתו.

ב. ואפי' ב"משכנו של גרא" – מ"מ הגברא בר תשולםין הוא, גמ'.

ג. והטעם, עי' בהראשונים: י"א – משום "קם לי בדרבה מיני". ולתוטס – כיון דחייב בתשלומיין עדין לא נתבטל העשה,

והויל "לאו הנתק לעשה", עי"ש.

- ◊ מצות "פאה" – להפריש מן הקמה.
- ~ לא הפריש מן הקמה – עד מתי חייב להפרישה:
- . להתך – עד שנטון החטין [חצ'ל מטעמיה כרי קילן צפינוי, ר"י].
 - . לרי ישמعال – אף מפרישה מן העיסה [עי' בגמ' ז"ק (ד"ג ט"ד) נכתבע].
- > ואם לא הפרישה אלא משמרה הכרוי (ווחחיב במעשר) – צריך לעשרה (תחילה), ואח"כ ליתבנה להענין [צלה לכפSIDותה כת עני, סכפלס פטור מן קמעשר, וזה כז"הן לידי חוי, ר"י].
- ~ ולכן: עבר ולא הפריש מן הקמה – אין לוקין עליו [דכ"וי "לטו כיתק לנטה" – שנדיין יט מזוכ לכהפריטה].
- אבל עבר ולא הפריש עד שאכל העיסה – לוקין עליו [דעכטיו כזכר ציטל כת עט צדים – לדכו"ע לוקין עליו (כג"ל ז"ט)].
- האוכל "פוטיתא" (שרצ המים) – לוקה עליו ד' מליקות [כ' לחיין סכלליים הכל כטראוטיס, וכ' לחיון כתחותין צפין כמייס, ר"י].
- ~ האוכל "נמלחה" (חי), וכן "בניתא" (תולעת) הנמצאת בכרוב" – לוקה עליו ה' מליקות [כ' לחיון סכלליים, וג' לחיון כתחותין צפין כטראונ, ר"י].
- ~ האוכל "צראעא" – לוקה עליו ו' מליקות [כ' לחיון סכלליים, ג' לחיון כתחותין צפין כטראונ, וט' מסוס צפין כעוף, ר"י].
- מי שריסק ט' גמלים," והביא אי' חי והשלימן לצזית, ואכל את כולם – לוקה עליו ו' מליקות [כ' מסוס כפי (ESCOOL צורי), וט' כ' לחיון צפין כטראונ, נ"ג], וט' מסוס גנילך (דכ"לן מטערפין לצאים', סכו"ם כשייר של כליסו"ר "גנילך"), גמ'].
- ◊ המשגה את נקביו, וכן השותה בקרן של האומן המיין דם – הרי הוא עובר על "לא תשקשו את נפשתיכם".
- האוכל טבל של מעשר עני (שהופרשו כל מעשרותיו חז' מעשר עני) – לוקה עליו
[וועלע"ג דמעשר עני חיין צו קדושה, סכלי נאלל לראים, ר"י].
- ◊ פירות של "דמאי" – מה דין לענין "מעשר עני":
- לך' אליעזר – א"צ אפי' לקרות עליו את השם (ולומר "מעשר עני של כרי זה יהא בצדונו")
[לכ"זון דהין צו חיסור חכילה, ה' עס כהילן מפליט הוטו (לכפיעם ממנה כהיסור טבד), ועכטיו חיינו הילל
"ממון ענייס", ועל גזל ענייס ליה חייט, גמ' ור"י].
- להחכמים – קורא עליו את השם [לכ"זון טס טירחט צדכי – חיין כעס כהילן מפריטה, גמ'],
אבל אין צורך להפרישה [וליתנא כת עני – דסמו"ת מחייב עליו קרלו' (מנגמי סוטה ד"ג מ"ח)].

ד. עי' בתוס' ובמפרשים החידוש בו, עי"ש.
ה. וכן ב' ואפי' אי' – כל זמן שהם גדולים ויש בין כלן השיעור להצטרף לצזית, גם'.
ו. דכשבלו הנטלה החיה מטה, ומctrוף להכזית נבילה, רשי'.

- א. ובאמת, לר' ירמי אללי דר' שמעון (דלהלן) ליעולם אפי' על כל שהוא שאינה ברוי חייב עלי' מליקות. ולא נתן טעם זה אלא לדבריו של החכמים, גמ'.
- ב. עי' להלן (דף י"ט) – אין לוקין ע"ז אלא משעה "שיראו פni הבית", עי"ש.
- ג. עי' בהגמ' להלן (דף י'ח), דיזהו מזמן "שבועות עד סוכות". אבל מ"סוכות עד חנוכה" – מותרים כבר לכהנים מ"שיראו פni הבית", עי"ש.
- ד. עי' להלן (דף ט"ז), דוליש לkish – אם לא ישלהנה מיד, ילקה עליゴ. ולר' יוחנן – אף שמעולם לא ישלהנה, מ"מ כי' שלא ישלהנה וויבטל העשה בידים), לא ילקה עליו, עי"ש.
- ה. עי' ברשי לעיל (דף ט"ז) דעתן טעם אחר – דיזהו "לאו שקדמו לעשה", עי"ש (ובהמפרשים).

- האוכר נמלה שלימה, אף שאינה אלא כל שהוא – חייב מליקות [דכל סכו"ה "כדרייטק", חיין עלי' ה"פ טהין צפ כזית, מסק (דף י"ג)].
- האוכר חתה אחת של טבל (שאין בה כוית), האם חייב מליקות: לר' שמעון – חייב מליקות [לחטף ג"כ צרי' כו"ה]. להחכמים – פטור מליקות [דס"ל, דורך "כריית נטמא" חטפה, אבל חטף טהין צפ נטמא – לו חטפה, ותוינו חייך הללו כזית, גמ'].
- האוכר כמה של טבל (ואין בה כוית), האם חייב מליקות: רב בייבי – לכ"ו ע"פ פטור מליקות [כיוון לדיניכ צרי', לכ"ע היוו חייך הללו כזית]. לר' ירמי: להחכמים – פטור מליקות [כיוון לדיניכ צרי', ככ"ל]. לר' שמעון – חייב מליקות [דס"ל, דכל חיסוכין לוקין עלי' לפי' על "כל טהורה". ולו נלמר הביאור "כזית" הללו לעניין כחיווך קידוץ מטהה, גמ'].
- האוכר "ביבורים" לפני קיום מצות הבאת ביבורים – חייב מליקות³. ldr' שמעון, ור' עקיבא⁴ – הינו שאכלם קודם שקרא עליהם פרשת הביבורים [דס"ל "קיליח מעכצת", והוא סכנתה, גמ']. להחכמים⁵ – הינו שאכלם קודם הנחתם לפני המזבח [דס"ל "כנמך מעכצת", והוא סכנתה, גמ'].
- השובר את העצם בקרבן פסה:
 - בקרבן פסה "טהור" – חייב מליקות.
 - בקרבן פסה "טהרא" – פטור מליקות [דילפין מפסק, "צכת" ולוט צפסול, רט"ז].
- העובר על האיסור "נותר" (אף בטהור) – אין לויקה (עי' לעיל דף ט"ז להטעם).
- מצות "שילוח הקן" – הינו, אסור ליטול "האם על בניים".
- עבר ונטל האם על הבנים: להחכמים – חייב לשלה את האם [דס"ל דכעטב כל "טהר טהרא" נלמך לוחר טהר לת כתס]; וממילא פטור מליקות [דס"ו"י "לוּוֹ כנייק בעטב" דלון לוקין עליו", גמ']. לר' יהודה – פטור משלחה את האם [דס"ל ד"טהר טהרא" נלמך רק לפני טינטל תה כתס, רט"ז]; וממילא חייב מליקות [דינמיה לדינו "לוּוֹ כנייק בעטב", רט"י].

המשך בעמוד הבא

- האוכל מאלו חוץ לחומת ירושלים – חייב מלוקות: מעשר שני^ט, ביכורים^ט, תודה, שלמים, בכור, חטאתי, אשם, ועולה.
- האוכל מאלו לפני זריקת הדם – חייב מלוקות: תודה, שלמים, בכור, חטאתי^ט, אשם^ט, ועולה.
- וז שacakל מקרבן... (עי' להלן דף י"ח).
- האוכל מקדשי קדושים חוץ לקלעים (או העזורה)... (עי' להלן דף י"ח).
- האוכל מקרבן עולה... (עי' להלן דף י"ח).
 - ◊ ביכורים – אסור לזרים; מעשר שני – מותר לזרים.
 - ◊ ביכורים – מותר לאונן^ט; מעשר שני – אסור לאונן.
 - ◊ מעשר שני – אינו נפדה אלא בכיסף "שיש עליון צורה"; תודה ושלמים – נפדה בכל דבר (כשנפל בהם מום).
 - ◊ תודה ושלמים – טעונים סמיכה, ונכסים, ותנופת חזוה ושוק;
 בכור – אין צורך כל הנני.
 - ◊ חטאתי ואשם – באים לכפר;
עולה – אינו בא לכפר (אלא בא בתורת נדבה).
 - ◊ האם "עוגשין מן הדין":
 - י"א – דין עוגשין.
 - י"א – דין עוגשין.
 - ~ אבל לכ"ע "אין מזהירין מן הדין".

ג. עי' להלן (דף י"ט), מאימתி לוקין ע"ז.
 ה. עי' בהגמ' להלן (דף י"ח), דעובר נמי בהני על "איסוד עשה", משום "זאכלו אותם אשר כופר בהם", וילאו הבא מכלל עשה – עשה הוא", עי"ש.
 ט. עי' ברש"י, דבאמת יש מחלוקת תנאים בזה, עי"ש.

- "זֶר" שאכל מקרבן (שאין דין לאכול ממנו):
 - < **מחטא או אשם:**
 - **לאחר זריקת הדם** – חייב מלכות [דקוטי קדושים יופיעו מכפוסוק "וזר לו יתכל, כי קדש כס", גמ'].
 - **לפני זריקת הדם** – פטור מלכות [דכל טהירו נטהל לנכון, היו עודר עליו מטוס "זרות" גמ'].
 - < **מבוכור או עולה** – עובר באיסור לאו² [הכל פטו מלכות (וחפי לחייב זריקתقدس). וכטעס, **צכו** – דלינו קדשי קדושים; **עלוכ** – דכל טהירו נטהל לנכון היו עודר עליו מטוס "זרות" גמ'].
 - האוכל מקדשי קדשים **חוץ לקלעים** (או העורה): [וחפי לחייב זריקתقدس, ווחפי כהן]
 - < **מחטא או אשם** – חייב מלכות [דילפין מכפוסוק "ובכל צדך טרפה, וגוי" – כל טהיר חוץ למחילתו נטהל, גמ'].
 - < **מעולה** – עובר באיסור לאו² [הכל פטו מלכות – דכל טהירו נטהל "צפיטס" – היו עודר עליו מטוס "חוץ", גמ'].
 - האוכל מקרבן **"עללה"**, ואפי' כהן, ואפי' לאחר זריקה, ואפי' בפנים – חייב מלכות
 - [דילפין מפסיק דכל טהירו נטהל "צניל פכי" – אם היה עט לחייבו, גמ'].
 - זר שאכל מן **העללה**, **לפני זריקה**, **חוץ לחומה** – לוכה ג' מלכות, וב' איסורי לאו²
 - [מלכות – 1. חוץ למומת יוטס (ד"ג י"ז); 2. לפני זריקה (ד"ג י"ז); 3. עלוכ (כ"י); טיסור **למו** – 1. זר (כ"י); 2. חוץ לקלעים (כ"י)].
 - < **"לאו הבא מכלל עשה"** – עשה הוא (ולא לאו).
 - < **"מצאות ביכורים"**:
 - < **שבועות עד סוכות** – מביא וקורא; **ומותרין לכהנים** – משקרה עליהן.
 - < **מוסכות עד חנוכה** – מביא ואינו קורא; **ומותרין לכהנים** – משראו פנוי הבית.
 - < **ואם הפריש ביכורים קודם סוכות**, ועבר עליהן החג (ולא הביאו לבית המקדש) – אסורים לכהנים, והפירות ירקבו [לכיון לכדר חלכ עליין חותמת קרייף ועדר עליין כחג, טהין ולוין עוד לקרייף – ילקזו, רמ"ז].
 - < **"כל (קרבן מנחה) הרاوي לבילה"** – אין בילה מעכבות בו.
"כל שאינו ראוי לבילה" – בילה מעכבות בו.
 - < **ביכורים, וקרבן שלמים** – צרכין "תנופה" בין ע"י הבעלים, ובין ע"י הכהן [וילפין כן מגזיר שום, גמ'].
ב' כיצד יעשו – יניח הכהן את ידיו תחת ידי הבעלים, ויניפויו שנייהם.
-
- א. ומ"מ **חייב מלכות** ממשום "אוכל קדשים קודם זריקת הדם" (וככלעיל דף י"ז), רמב"ם, ומהר"ם בתוס. וכן עובר באיסור לאו², כדלהלן:
- אות ב'. דילפין מפסיק "לא תוכל לאכול בשעריך" (באם אינו עניין, וכ"ז). אבל אין לךין ממשום זה – "דאין מזהירין מן הדין" (גמ' לעיל דף י"ז).
- ג. ומ"מ **חייב מלכות** ממשום "האוכל מקרבן עולה" – וכדלהלן.
- ד. ולוקה נמי ממשום הפסוק "לא יאכל כי קדש הוא", ד"כ לשבקדש פסול – יש לה' על אכילתתו" [מטה"כ **עלוכ** – לכדר נטהר קודם טיהר], גם. [וע"ע **צכלחוניס**, טהורי לין לךין ממשום זר – דכויו **"ללו צכלחות"**, עיי"צ].
- ה. זהו להמ"ד **"קראייה מעכבות"** (עי' לעיל דף י"ז). אבל להמ"ד **"הגחה מעכבות"** – אינו מותר לכהנים עד "הגחתם לפני המזבח", גמ'.
- ו. וזה להכ"ע. ואפי' להמ"ד ד"הנחתה מעכבות" ולא הקראייה – מודה בכח"ג, דבעינן **שיהי עכ"פ ראי לкриאה** (כדלהלן, דבעינן **ראי לבייה**), גמ'.

עניני

הדף

- האוכל **"ביבורים"** שלא נמצאות – אין חיבורין עליו אלא **משיראו פנוי הבית**.
ולכן: ביכורים שהונחו **מקצתן בחוץ** (לעוזה), **ומקצתן בפנים:**
 הפיירות **שבחוץ** – הרי הן כחולין (כלכל דבריהם);
 הפיירות **שבפנים** – הרי הן כהקדש (כלכל דבריהם).
 ◊ **מעשר שני, בכור, ובביבורים** – האם יכול להעלותם לירושלים ויאכלם **בזמן הזה**:
 > י"א – ב"**קדושת הבית**" – "קדושה ראשונה, קדשה לשעתה וקדשה לעתיד **לבא**";
 וכן: מותר ליקרב ולאוכלן בירושלים (בלי פדיון) [دلבדילקס "מקראיין מה"פ טהון ציט", ר"ג].
 > י"א – ב"**קדושת הבית**" – "קדושה ראשונה... **לא קדשה לעתיד לבא**";
 וכן: אסור ליקרב ולאוכלן בירושלים.
כוכר – אף שכך נזק כדס קודס כחולין – דליתקיות צער לדם, ולהין זריקה הלו כתמי מצח, גמ';
מעטר שני – דליתקיות נזק כדוכר (כ"ט);
ציכוריים – סcken ענוין "קליפה וכינח" **פנוי במזחה**, גמ'.
- ◊ "גָּרֶ" המביא **ביבורים** – מביא ואינו קורא [להיו יכול לומר "תמר נטעת לחזותינו", גמ'].
- ◊ **"דבר הלמד בהיקש"**:
בחולין – יכול לחזור וללמד בהיקש.
בקדשים – אינו יכול לחזור וללמד בהיקש.
 > י"א – דברת **למד אולין** [להולין צער כדין כולם צקי"ש שני, חס כו"ל חולין לו קדושים].
 > י"א – דברת **מלמד אולין** [להולין צער כדין כולם צקי"ש לרשותן, חס כו"ל חולין לו קדושים].
- **"מעשר שני"** שאכלו **חוץ לחומות ירושלים** (בלי פדיון) – חייב מלוקות.
 > ואינו חייב מלוקות, אלא **א"כ הוכנס הפירות תחילת לירושלים**, ואח"כ הוצאה משם [דצעין טיכה "ילך פנוי כחומר", גמ'. וע"ט **לכל דף כ'**].
- **"מעשר שני"** שאכלו **בטומאה** בירושלים:
 בין **שהאדם טמא** והמעשר טהור, בין **שהמעשר טמא** והאדם טהור – חייב מלוקות.
 > ומ"מ יכול לפדותה [ולפי ציוטלים – אף שמעטר שני טהור **נפקח ציוטלים**, ר"ג].
- המשך בעמוד הבא

- א. **לרשוי** – הכוונה ל"זר" האוכלן, דחייב מיתה. **لتוס** – הכוונה גם לכהן האוכלן "חוץ לירושלים". **ולהרמב"ם** (והחינוך) – הכוונה גם **לכהן האוכלן** "קדום קיום מצוותה" (עי' לעיל דף י"ז וו"ח, י"א – דזהו קודם "הקריה", י"א – דזהו קודם "ההנחה", עי"ש).
- ב. **זהו להמ"ד דס"ל בקדושת הארץ** "קדושה ראשונה – קדשה לשעתה וקדשה לעתיד **לבא**". ולידי"י חייב להפריש עכ"פ המעשרות אף בזמן הזה, רשי". ובנגע **"ביבורים"** – עי' בתודעה מה להצד.
- ג. עי' באחרונים, דזהו רק מעיקר דין. אבל **למעשה** – אין מカリין מטעמים אחרים, עי"ש.
- ד. ועי' בתוס' (ד"ה וא"י), דאה"נ אם כבר עשה הקריה והנחה לפני המזבח **קדום החורבן** – יהי מותר לאוכלן בירושלים **לאחר החורבן** (דאין מקור **שיהא אסור**), עי"ש.
- ה. אבל **להלכה** – אף גור מביא וקורא (עי' בהרמב"ם, בביברים ד' ג').
- ו. עי' בתוס' (ד"ה אמר), דאף שאין מלוקות, מ"מ יש עליו "איסור עשה" אף שעדיין לא "ראה פנוי החומה", עי"ש.
- ז. אבל אם **אכלוחוץ לחומות ירושלים** – פטור מלוקות (רמב"ם הל' מעשר שני ג', א').
- ח. ואף שהוא בטומאה – מ"מ עדין אסור לשורפו באש (לצורך בישול או הדלקה), כדברואר בהפסוק (ע"פ רשי" בביבמות דף עג').

◊ "בכור בעל מום":

בין שהאדם טמא, ובין שהבשר טמא – מותר לאוכלו בטומאה^ט.

• "מעשר שני", אף שהוא רק פסיעה אחת חוץ לחומת ירושלים – יכול לפדותו.

~ אבל שנכנס לירושלים, אף שעומד על פתח ירושלים:

בין שהוא בחוץ ומשאו בפנים, בין שהוא בפנים ומשאו בחוץ – אינו יכול לפדותו [ייליף כן מפסוק].

< ואם הוא בפנים, ומשאו בקנה ארוך בחוץ (שהמעשר שני אינו על כתפו, אלא על קצה הקנה בחוץ) – האם יכול לפדותו:

לרב פפא – איבעי הוא (ולא אפשרית)

[מי למלין כיוון דליהו ממש על כתפו, כדי כוח ממוטל להרין ונפלך; ה"ד כיון דיקית לי, משלו קריינט כי, ריב"ג].

לר宾נא (בדף כ') – אינו יכול לפדותו'

[לנס צוב "משלו" כו', ונחטב ניכנים לירוטלייט].

◊ מי שעלהה בידו ת Анаה של טבל, ואמר "ת Анаה זו תרומה בעוקצתה", מעשר ראשון בצפונה,

ומעשר שני^ט לדромה" (או "מעשר עני" לדромה) – אבל לא הופרש "תרומה מעשר", ואכל הת Анаה:

< אם כהן הוא – לוקה מליקות אי [משום טבל, ד"י מעשר לרשותו של נטלך חלומתו] – לוקין עליו^ט (כלעיל דך י"ג).

< אם זר הוא – לוקה שתים [משום טבל, גס מזום פלומם, ד"ז שקלן תרומם] – חייב מליקות^ט.

ט. ומ"מ עדין אסור בגיהה ועובדיה, ריב"ג.

ו. וכן לענין אכילת מעשר שני חוץ לחומת ירושלים (דאין חייבין עליו מליקות אלא א"כ הוכנס תחילתה ואח"כ הוצאה (כג"ל) – באופן זה,

שנכנס בפנים ומשאו בקנה ארוך בחוץ, אם Ach"c יצא לגמרי מירושלים, לר宾נא – גם בזה יתרה חייב עליו מליקות. [ע"י גמ' (ד"כ),

וע"ע צהוד"כ רצינן, עי"ט].

יא. בהבריתאת מבואר דברענן שהיה "שעירי" ניכרין, עי"ש. אבל באמת מחלוקת הוא, ווי"א דא"כ שהיה "שעירי" ניכרין, עי' ריב"ג.

יב. והיא שנת מע"ש, והוא בירושלים.

יג. והיא שנת מעשר עני, והוא אף בגבולין.

יד. אבל אינו לוקה על אכילת "תרומה" – דהרי כהן הוא. ואני לוקה על אכילת "המעשר" – דאף שמחויב לתחתם להלווי או העני, מ"מ מותרים באכילה לכל, ריב"ג.

טו. וואעפ' שאלילו בתחילתأكلת ה"ז (קדום שהופרש ממנה תרומה) – ה' חייב רק מליקות אי (משום טבל) [לך שכו טבל צין לתלומך

ובין למורמות מעשר], גמ'.

- "מעשר שני" שאכלו חזק לירושלים, לאחר שהוכנס לירושלים וושוב הוצאה ממש:
 - > אם קרא עלי' שם (מעשר שני) קדום שהוזא מירושלים – חייב מלוקות
[דינמיה דספירות רלו פוי כחומרכ' קודס טהילו חמוץ – כלעיל דך יי'ט].
 - > אם לא קרא עלי' שם עד לאחר שהוזא מירושלים (שהוכנס והוזא מירושלים בעודם טבל):
 - "יא – מתנות שלא חורמו לאו כדי שהורמו דמיין" –
ולכן – פטור ממילוקות [דינמיה, טהילו נCKERו צפס (מעשר שני) עדין לה "רלו פוי כחומרכ'"].
 - "יא – מתנות שלא חורמו במי שהורמו דמיין" –
ולכן – חייב מלוקות [דינמיה, טהילו קודס טהילו צפס, מהצ' קמעשר טוי כרך רלו פוי כחומרכ', גמ'].
- "מעשר שני" – האם יכול לפדותו, לאחר שהוכנס לירושלים, וושוב הוצאה ממש:
 - > אם קרא עלי' שם קודם שהוזא מירושלים – אסור לפדותו עוד, ויחזיר ויאכל בירושלים
[וכו "גיזיל לדצנן" סכמיהיך קולעת, גמ'].
 - > אם לא קרא עלי' שם עד לאחר שהוזא מירושלים (שהוכנס והוזא מירושלים בעודם טבל):
 - לבית היל – יכול לפדותו, ויאכל בכל מקום
[דס"ל, "מתנות טלה כורמו להו כדי שהורמו דמיין" – וזה גזרו רצון כטעין לה כופתת].
 - לבית שמאי – אינו יכול לפדותו, ויחזיר ויאכל בירושלים
[דס"ל "מתנות טלה כורמו במי שהורמו דמיין" – ולפי קודס טכופתת חל בגיזיל לדצנן סכמיהיך קולעת, ריב"ז].
- הקורחה בראשו (תולש שערות מראשו), בין זהן ובין ישראלי – חייב מלוקות [משוס "ולם טפימו קלחכ'"].
– ואינו חייב אלא הקורה על המת [חצץ טלה על סמת – מותח, גמ'.]
– וחייב בכל מקום שבראשו, ואפי' שלא כנגד העינים.
– וחייב אפי' ע"ז סמ [סמסיר לת כתיער, וכスク ממנה לינו וומח טיער גגפו, ריב"ז].
– וכמה "שיעור קרחה" (להתחייב עלי' מלוקות):
לרב הונא – כדי שיראה מראשו [טירילק מצצל קרלה ערוס, ריב"ז; לר' יוחנן – כגריס;
לי"א (1) – כב' שערות; לי"א (2) – כעדשה.
הקורחה ה' קריחות על מת א':
 - > אם שעאן בזה אחר זה, ובזה התראות – חייב מלוקות על כל א' וא'.
 - > אם שעאן בזה אחר זה, ובהתראה א' (לפני הקורה הא') – איןנו חייב אלא מלוקות א'.
 - > אם שעאן בתה אחת, ובהתראה א' – חייב מלוקות על כל א' וא' [דכווי לי כתלה כל ה' וו', גמ'].
- ◊ "ניר" שהי' שותה יין כל היום ... עי' להלן דף כ"א.
- ◊ "גע בהרת" – שיעורה "כגריס". "מחי" בגע –שיעורה "כעדשה".

המשך בעמוד הבא

- א. עי' בהמשנה מעשר שני (פ"ג, מ"ו): להת'ק – המחלוקה ב"ש וב"ה הוא בפירות "שלא נגמרה מלאכתו", אבל "כשכבר נגמרה מלאכתו", ונתחייב בהפרשת מעשר שני – לכו"ע "במי שהורמו דמיין", ואינו יכול לפדותו עוד. אבל לר' יוסי – המחלוקה הוא בפירות "שכבר נגמרה מלאכתו", אבל בפירות "שלא נגמרה מלאכתו" – לכו"ע לאו כהורמו דמיין", עי"ש.
- ב. עי' בהגמ', דילביה – זהו דוקא משום שהוא דין דרבנן, אבל בדיון אדריתא מודה בית הלל ד"במי שהורמו דמיין" [ולכן, מעין כדין טכופתת טוי פון ליווטיס (דילביה), מודך ד"במי שהורמו דמיין". אבל לרבינא – לעולם ס"ל לב"ה לאו כדי שהורמו דמיין", עי"ש].
- ג. עי' בהמפרשים דdone, אם קrho קריחה א' על ה' מתים – האם חייב על כל א' וא', עי"ש.
- ד. כגון שスク ה' אצבעותיו בסם, והניחן על ה' מקומות, גמ'.

- ◊ **הנותל שערות מגופו** בשבת בשוגג – חייב חטא (משום "גוזו").
- < **וכמה שיעורה** (להתחייב עלי' חטא):
 להתק – ב' שערות [ככה סיעור מודן של מספרים, גמ'].
 לר' אליעזר – אפי' שעירה א'.
- ~ **ובמלך שערות לבנות מתוך שחורות** בשבת בשוגג – לכ"ע אפי' בשערה א' חייב חטא
 [לכון ומקפיד עלך – מלולך מטוכך כייל לו, ריב"ג].
- ◊ אסור לאדם ללקט **שערות לבנות מתוך שחורות**, ואפי' בחו"ל [משום, "לו ילעט גצל שמלה חסכה", גמ'].
- המגלח שער **"פאת ראשו"** (שמשוה צדעיו לאחורי אונו ולפדרחו) – **חייב מליקות** [משום "לו תקפו פלה רלהכס"].
 - **ואם גילה ב' פיאותיו** – חייב ב' מליקות" [לו' מכלון, ולו' מכלון, מטנא].
 ~ **"הניקה"** (שהניחה אדם אחר שיגלה את פאת ראשו) – עובר ג"כ על לאו זה.
 < **אלא שהניקה פטור מליקות** [לhin לוקין על "לו טליין צו מעטס", גמ'].
 - **ולר' יהודה** – **חייב מליקות** [לס"ל, לוקין לך על "לו טליין צו מעטס", גמ'].
 - **ואם הניקה סייע לחמיקה** (שהזמין שערותיו למקייף) – לכ"ע **חייב מליקות** [לעכשו עתה כניקה מעטס].
 ~ **"המקייף לעצמו"** – **חייב ב' מליקות** [משום מקייף, ומטעס ייקף (לזכא עתה מעטס), גמ'].
- המגלח שער **"פאת זקנו"** (שיש ה' פאות הזקן הנקראין "шибולות הזקן") – **חייב מליקות** [משום "ולמ' תשחית ה' פלה פלה זקן זקנך"].
 - **ואם גילה ה' פיאותיו** – **חייב ה' מליקות** [ב' מכלון, וב' מכלון, ולו' מלמעט, מטנא].
 ~ **ואם נטלו "כולן כאחת, ובהתראאה א'"**:
 להתק – **חייב ה' מליקות** [כל פלה לו צפוי עמו כולם].
 לר' אליעזר – איןו חייב אלא מליקות א' [לס"ל, כל כפלות חין הלה לו טה ר' גמ' (ד"ה כ"ה)].
 ~ **ובאייזהו "כלי" חייב מליקות**:
 להתק – איןו חייב אלא עד שיגלחם "בתער" [לס"ל, דלינו חייך הלה צ' גילותם שיש צו בטמא", גמ' (ד"ה כ"ה)].
 לר' אליעזר – חייב אפי' אם לקטו "במלך" או "ברהיטני"
 [לס"ל, דגש בכמי כדרן לגэм צבן, וכוי' ג' כ' גילותם שיש צו בטמא", גמ' (ד"ה כ"ה)].
 - **אבל "במספרים"** – לכ"ע מותר [לhin זכ' דרין בטמא", גמ' (ד"ה כ"ה)].
- **השורט בשרו** (עושה חיבורה בעצמו משום צער, ריב"ג) – **חייב מליקות**.
 - **ואינו חייב אלא השורט על המת** [לכל כסוטע על ציטו טנפל, והוא על ספינטו טטעה ציס – חייך חייך, גמ'].
 ~ **השורט ה' שרירות על מת א', או שריטה א' על ה' מתים** – **חייב מליקות על כל א' וא'**.
 ~ **השורט בשרו, עובר על כמה מליקות**:
 לר' יוסי, **ושמו אל** – בין ביד, ובין **בכל** – **חייב ב' מליקות** [לצניכס עבד על צ' לחיון –
 משום "וימרט נפץ לו תחנו צצ'ריכס", ומטעס "לו תחנודדו". לס"ל "שריטך ונדייך חמת כייל", ריב"ג].
لتנא דבריתא: **ב' – חייב מליקות א'** [משום "וימרט נפץ", לס"ל "שריטך כינוי צדד"].
בכל – **חייב מליקות א'** [משום "לו תחנודדו", לס"ל **ונדייך כינוי צכליה**].
- ה. ואפי' נטלן **בב' אחת** (כב' ידיו), **ובהתראאה א'** – מ"מ חייב ב' מליקות [עי' ריב"ג]. **וע"ע** **כמפליטים** **נדוי**, לס' **ר' הליעזר** (דלאן), צפומות ציקן) חולק גס על **"פלה קלה"**, וממילומן **נדוריו** ה'ס נטלן **צפת מהט** – חייך חייך הלה מתקות ט', עיי"ט.
 ר. עי' בהמפרשים (בשיטת הרמב"ם), ד"ה א' דזהו רק **לרבא**. אבל **לרבashi** – באופין זה אינו לוקה משום "ג'יקף", עיי"ש.
 ג. ובנוגע **"פאת הראש"** – נחלקו הראשונים: **"א"** – דגם בהזה הוא המהلكת. **"ב"** – דבזה לכ"ע **חייב אפי' "במספרים"** כעין תער", עיי"ש.
 ח. ואפי' אם עשאן **בב' אחת, ובהתראאה א'** (כלעיל בהקורח קרחה), עי' בהריב"ג ובהרע"ב. [ועי' בכתורן נג, לדעת תנ"ל **דכליות** (דכליות ציד, וגדייך צכליה, עי' דלאן), **כטוטה כ' שרירות על מט טה** – חייך חייך הלה מליקות ט', עיי"ט].

- **השורט בשרו לשם "עבדות כוכבים":**
 - בכלי** – חייב מיתה [לודיק עזודתך צך], ריב"ג.
 - ביד** – פטור מיתה [להין לך עזודתך צך].

- **הכותב "כתובת קעקע"** – חיב מלכות [מפוס "וכחת קעקע לך כתנו צכס"] (הינו, שכותב תילה על שרו בסם או בסירא, ואח"כ מקעקע הבשר במחט או בסדין, ונכנס הצבע בין העור לבשר, ריב"ג).
 - זאינו חיב עד **"שיכתוב ויקעקע"**:
 - אבל **"כתב ולא קעקע"**, או **"קעקע ולא כתב"** – פטור מלכות.
 - זאינו חיב עד **שיכתוב בדבר שהוא רשות** (כמו די, או כחול) [ונכלח צו כל סימיס, ריב"ג].
 - ~ **ובאייזו כתיבה חיב מלכות:**
 - להת'ק – חיב בכל כתיבה בעולם.²
 - לרב שמעון – אין חיב עד **שיכתוב את השם של "עבדות כוכבים"** [ויליף כן מפסוק, מינא].

- **הרופא ליתן "אפר מקלח"** (אפר הכירה)¹ על גבי מכחו (כדי לרפואתו):
 - לרב מלכיא, ולרב ביבי – אסור [מפוי **שנילית כתנות קעקע** – טמקע מוקס סמכ, וכורעת נלחח צס מהר זמן, גמ' וריב"ג].
 - لרבashi – מותר [טמכו מוכחים עליו (שלו כתכוון לנשות כתנות קעקע), גמ'].

- **"ניר" שהי' שותה יין כל היום, או מטמא למתים כל היום, או מגלח את ראשו כל היום:**
 - < **אם התרו בו רק פעם א'** (בתילה) – אין חיב אלא מלכות א'.
 - < **אם התרו בו לפני כל מעשה ומעשה** – חיב מלכות על כל מעשה ומעשה.

- **מי שי' לבוש בכלאים כל היום (שהי' פושט ולובש את בגדו כמה פעמים במשך היום):**
 - < **אם התרו בו רק פעם א'** (לפני הלבישה הא') – אין חיב אלא מלכות א'.
 - < **אם התרו בו לפני כל לבישה ולבישה** – חיב על כל לבישה ולבישה.
 - **ואיזהו "לבישה חדשה"** (שיתחייב עלי' על כל פעם ופעם):
 - לרב אחא** – דוקא אם **פשט ולובש ממש את בגדו**.
 - לרב ביבי – אף אם לא פשט ולובש ממש, אלא הכנסיס והוציא ידו בבית יד חולקו [לודומכ "לפושט ולודט", ריב"ג].
 - لרבashi – אף אם לא פשט ולובש כלל, אלא **שהה בגדו כ"שיעור הזמן"** כדי לפשט וללבוש.

המשך בעמוד הבא

א. ואפי' **עבדות כוכבים שאין עבודהה בכן** – חיב [יעזודת גמולת כו' צכלן, ריב"ג].
 ב. עי' בהפרשים דדרנו, מהו **"שיעור"** של כתיבה זו להתחייב עלי', עי"ש.
 ג. ואעפ' שאינו לוכה, מ"מ מודה ר' שמואון **דאסור** בכל כתיבה בעולם, ריב"ג.
 ד. דוקא **"אפר מקלח"**, שקשה היא והרשות נראה שם אחר זמן, אבל **עפר בעלאא** – לכ"ע מותר, ריב"ג.
 ה. ואסור אף ע"ג מה ש"ל **"cosaiah"** (כל' שמה בזו), גמ'.
 ו. זהו ע"פ פ"י הריב"ג. וייש ראשונים שלמדו פשט אחר ברב אחא, עי"ש.

• יש אופנים שהחorsch תלם א' בשדה – יתחייב כמה מליקות מסוימות אלו העברות לא תעשה:

1. אם חרש בשור ו חמור ייחדו | – עובר על "לא תחרש בשור ו בחמר ייחדו |".
2. ואם היו השור והחמור מוקדשין, כגון בכוכרים (לאמותיהם) – עובר על לא תעבד בכרכר שורך [ג' פטעמיס – מטוס כתמי, ומטוס כהמול].
3. ואם בשעת חרישתו ה' כלאים בכרכם" – עובר על "לא תזרע כרמק כלאים".
4. ואם חרש בשנת השמיטה" – עובר על "זבשנה השבעית, וגוי, שדק לא תזרע".
5. ואם חרש ביום טוב" – עובר על "כל מלאכת עבודה לא תעשו".
6. ואם הוא בחן, וחרש בבית הקברות – עובר על "לנפש לא יטמא בעמיו".
7. ואם הוא גוייר, וחרש בבית הקברות – עובר על "על נפש מת לא יבא".
8. ואם בשעת חרישתו ה' לבוש בגדי כלאים – עובר על "לא תלבש שטן"***.

[וע"ע לכלן (ד"כ"ב), דיט עוד לופינס טיתחיך על עוד עניותות ל"ת].

- ◊ החorsch בכלאים – פטור מליקות.
- ◊ הזרע והמנכש בכלאים – חייב מליקות.
- ◊ החופה בכלאים (משמעות זרעים בעפר, שהם כלאים זה בזה):
ל"ר ינא"י (ור' יותנן) – חייב מליקות [דס"ל "כטופכ צוילע"].
לידיש לקיש – פטור מליקות [דס"ל "כטופכ לינו צוילע"]. הלא לדוק עצ"פ לר' עקי"ט עטוס "מקיים" (כדלהן).
- ◊ המקיים כלאים (בלא מעשה):
ל"ת"ק – פטור מליקות.
ל"ר עקיבא – חייב מליקות [ויליפ בן מפסוק].
- ◊ הعروשה ב' או ג' מלאות (בהתראה א'); וכן הعروשה מעשה א' שיש בה כמה מלאכות:
< אם עשהו בשבת (בשוגג) – חייב חטא על כל א' וא' [ל"י מילוק מליקות צפצוף].
< אם עשהו ביום טוב (בمزيد) – אינו חייב אלא מליקות א' [ל"י מילוק מליקות צו"ט].

ג. ע"י בהריב"ן, דזהו אליו דר' יהודה דס"ל "פטר חמור" אסור בהנאה. אבל להחכמים דס"ל דמותר בהנאה, ע"כ איירי שחorsch "בשור ושה" בכוכרים. וע"ע שם, להטעם דאיינו עובר ממשום "מעילה", עי"ש. [ולמסקנו, kmsנ"ה, יכול למיירי צל"מ "מקודשין", ולט רק צצכו, עי"ט]. ח. ע"י בהגמ', דזה תלוי בחלוקת (הובא להלן). דרב' ינא"י (דס"ל "zechofah zorua") – איירי דבשעת חרישתו כיסה חוץ וזרעים בעפר (שהם כלאים זב"ז, רע"ב), וחיב לכו"ע ממשום "זורע בכלאים". ולידיש לקיש (דס"ל החופה איינו כזרע) – ע"כ איינו חייב אלא ממשום "מקיים" בכלאים, ורק אליו דר' עקיבא (כדלהן). הלא ממשום "חולות צכלומים" – לכו"ע לינו לוקה (ע"י הכלן). ט. גם זה תלוי בחלוקת (הנ"ל). דרב' ינא"י – איירי דבשעת חרישתו כיסה וזרעים בעפר, וחיב לכו"ע ממשום "זורע בשבעית". ולר' ל – ע"כ חייב ממשום "חorsch בשבעית", ע"י בהריב"ן ובמהפרשים (אם לוקין על חורש בשבעית). ג. וחיב ממשום "חorsch ביום". וע"י בהגמ', דאלוי דר' ינא"י (הנ"ל), אם בשעת חרישתו ביום טוב כיסה וזרעים בעפר – עובר ג"כ ממשום "זורע ביום" (כנ"ל), אלא דאיינו לוקה ב' מליקות, דאין חילוק מלאכות ביום" (כדלהן). יא. ואלי' דחת"ק – אסור זה "איינו מן השם", ע"י בהמשנה. יב. ההינו, שעוקר עשבים רעים כדי שיגדלו האחים יותר, ווחשב כזרע כלאים, ריב"ג. [וזהו ע"פ קליע"ג]. הכל ע"י צגנמ' מוק' (ד"ג ז'). לילדך – סמכות לינו צוילע, עי"ט וזכם פרטיסן.

- ◊ המבשיל גיד הנשה בחלב ביום טוב, ואכלו – חייב כמה מליקות משום אלו העבירות לא תעשה:
1. משום מבשל ביום טוב (שהלא לצורך – שהרי הגיד אסור באכילה^ג).
 2. משום מבשל בשר (הגיד) בחלב^ג.
 3. משום אוכל גיד הנשה.
 4. משום אוכל בשר (הגיד) בחלב^ג.
- < ואם כי הגיד הנשה של "גבילה" – לוכה נמי:
5. משום אוכל גבילה.
- < ואם הבערת האש בעצמי אשורה – לוכה נמי:
6. משום נהנה מעבודה זורה [וילם יד zak zidur molom min chalos], גמ'.
 7. ומשום מביא עבודה זורה לתוך ביתו [וילם tzayim tousef hal zitrah], גמ'.
- < ואם הבערת האש בעצמי הקדש – לוכה נמי:
8. משום שורף קדשים [וילם tzelphon zelph, govi, lam tashon can lai hakikas], גמ'.
- יש עוד אופנים, שהחוירש תלם א' בשדה – יתחייב עוד מליקות משום אלו העבירות לא תעשה: (עי' לעיל דף כ"א)
1. אם חרש בנהל איתן – עובר על "אשר לא יעבד בו ולא יירע".
- ואם בשעת חרישתו:
2. מחק את השם – עובר על "זאבדתם את שם, וגוי, לא תעשו כן לד' אלקיכם".
 3. קצץ את בהרתנו – עובר על "השמר בגע הצרעת".
 4. הוויה החושן מעל האפוד – עובר על "ולא יזהר יוזח החשון".
 5. הסיד את בדי הארץ מן הטעות – עובר על "לא יסרו ממנו".
 6. קצץ אילנות טובות – עובר על "כי ממנה תאכל ואתו לא תכרת".
7. ואם מהרשתו הי' מעצמי אשורה – עובר על "ולא ידבק בידך מאומה מן החרם" (כג'ל).
 8. ואם אסר עליו החרישה בשבועה – עובר על "לא יחל דברו".
- ◊ האומר "שבועה שלא אח:right ביום טוב" – לא חל השבועה [טכליך מותצע ועומד מכל סייע, גמ'].
- < האומר "שבועה שלא אח:right בין בחול ובין ביום טוב":
- "א" – דחל השבועה [לס"ל "דיט ליסור כולל" – ומינו דחל כצועך צולל, כל נמי ציויס טוב, גמ'].
- "א" – דלא חל השבועה [לס"ל "דיטן ליסור כולל", גמ'].
- ◊ השבועה, וההקדש, והגירות – ניתרים על ידי שאלת חכם.
- אבל הבכור, ונזירות שמושן – אין ניתרים ע"י שאלת חכם.
- ◊ "ניד שמושן" (שקיים נזירתו ע"י מלאך, ריב"ז) – מותר "ליטמא למתים".

המשך בעמוד הבא

א. ועובר נמי משום "הבערה ביום ט". אלא שאין לך עוד משום זה, דהא כבר לוכה משום "מבשל" ביום ט, ר"א חילוק מלאכות ביום ט" (כלעליל דף כ"א, גמ').

ב. זחו אליו" דהמ"ד "יש בגידין בנותן טעם" (והרי הוא כבשר), ריב"ן.

ג. ע"י בהגם, שעובר משום "הורע בנחל איתן", והיינו שחיפה בחירשתו זרעים, וחייב אליו" דר' ינא משום "החופה כוורע" (לעיל דף כ"א), ע"ע בהמפרשים בזה.

ד. ע"י בהמפרשים, אם עובר נמי על "לא תביא תועבה אל ביתך" (כג'ל), ע"י"ש.

- **שור פסולי המקדשים** (שור הקדר שנפל בו מומ) שנפדה:
 - הרביבע אותו אפיי על מינו;**
 - וכן המנהיג אותו,** ואפיי בפני עצמו – הרי זה "כלאים", וחיב מלכות"
 - [כלוי גוף ל' כו, וטהו כתוב כב' גופים: ה' – כל חולין (סמוור כלכלה חוץ למקצת), ז' – כל קדושים (טעדיין להסור נגיף וצעודך). ונמלל טמלוין על קדושים (לו קדושים על חולין), וכן טמנויג חולין עט קדושים, גמ' ור' יונתן].
- מי שנחביב מלכות – **במה מכות מלקין אותו:**
 - להת"ק – ל"ט מכות** [וילוף כן מפסקו].
 - לך יהודה – מ' מכות** [וילוף כן מפסקו].
- **אומדין את האדם** כמה מכות יכול לסבול ולא ימות.
 - ואם אמרדווח שהוא חלש,** ואם ילכוו כ"כ ימות – אין מלקין אותו אלא **לפי חברו.**
 - > **ואם אמרדווח בפחות מל"ט – אין אומדין אותו אלא במכות "הרויות להשתלשל"**
 - [ילכן: אם תלמידו שיכול לקבל כ' מכות – אין מclin חוטו כלל י"ח מכות (טהורי לאמתה נג' חלקיס), ע"פ כמהי סנכרדיין (ד"י)].
- **אמרדווח שיכול לקבל ל"ט מכות,** ואח"כ חזרו ואמדחו **בפחות מל"ט מכות:**
 - > **אם חזרו ואמדחו שנית באותו היום –**
 - **אם עדין לא לך – מלקין אותו כאמד השנית** [לכיוון דזו צויס סתו מט תלמידו, ע"כ טעו תלמוד לרשותן (טהורי זה נטהר ולה כהנית צבאות מועט צז)], ולומד לרשותן ממש ליטתי דמי, ר' יונתן].
 - **ואם כבר לך מקצתן** (קדום שאמדחו שנייה) – **פטור מליקות יותר** [כיוון שכבר לך קלה, כדי נמצז עט יון נצית דין, ר' יונתן].
 - > **אם חזרו ואמדחו שנית ביום אחר –**
 - **אם עדין לא לך – פטור מליקות עוד** [לכיוון דלומד לרשותן הומד גמור כי, כדי נמצז מז גופי תלמידו, ר' יונתן].
 - **ואם כבר לך מקצתן – ג"כ פטור מליקות יותר** [טהורי נצז, כ"ל].
- **אמרדווח שאינו יכול לקבל אלא פחות מל"ט מכות,** ואח"כ חזרו ואמדחו שיכול לקבל **ל"ט מכות:**
 - > **אם חזרו ואמדחו שנית באותו היום –**
 - **אם עדין לא לך – מלקין אותו כאמד השנית** [לומד לרשותן טעה כו, וכמלהן ליטתי דמי, כ"ל].
 - **ואם כבר לך מה שאמדחו – פטור מליקות יותר** [לכיוון דלומד גמור כי, ציון ז"ד כו' לך מהחיזו, ר' יונתן].
 - > **אם חזרו ואמדחו שנית ביום אחר –**
 - **אם עדין לא לך – מלקין אותו כאמד הראשון** [כיוון דלומד לרשותן הומד גמור כי, אין דינך חוטו עוד לחיזו יומך, ר' יונתן].
 - **ואם כבר לך מה שאמדחו – פטור מליקות יותר** [כיוון דלומד גמור כי, וכמ"ל].
 - ◊ **כשם שציריך לעמוד מפני כבוד ספר תורה, כך צריך לעמוד מפני אדם גדול בתורה.**
- **מי שנחביב ב' מליקות**, ואמדחו **בפחות מע"ח מכות** :
 - > **אם אמרדווח למ"ב מכות –** הרי זה לוקה מ"ב, ובפטר מליקות יותר
 - [**עד ליט'** – מהצין מסוט לנו ט', וכג' **טהורי** – מהצין לנו כב' (דסני ג' סי' "מכות לרשותן לאמתה")].
 - > **אם אמרדווח למ"א מכות –** הרי זה לוקה רק ל"ט, וכשיתרפה, יחוירו ואמדחו ליקות עוד
 - [**למהר כל"ט, לנו נטהר מספר לרשותן לאמתה, וממייל לנו לוקין על לנו כב'.**].

ה. עי' בהמפרשים, שלא גرسו בהגמ' "לוקה שנים". ואם גרשין לה – עי' בהרש"ש דלוקה גם משום **"עובדת בקדשים"**, עי"ש ובהאחרונים. ו. והיתירה בין כתפיו – עי' להלן (דף כ"ג), היכן היו מכין אותו.

ז. ואם אמרדווח **עכשו שאינו יכול ללקות כלום –** מעתנים עד שבירא, ואמדחו עוד הפעם, ר' יונתן (ע"פ הרש"ש, וע"ע בהמפרשים).

ח. המשנה נקט **" עבר עיריה שיש בה ב' לאין."** אבל עי' בהרמב"ם (י"ז, ד'), דה"ה אם עבר ב' עיריות חיקות", עי"ש ובהמפרשים.

ט. המשנה חילק בין **" אמרדווח אומד א'"** לבי' הלאין, לאמדחו ב' פעמים". אבל למסקנה אין מחלוקת בכך, עי' בהמפרשים.

• סדר המלכות כר הווא:

1. קושדרין את ב' ידיו (של הלוקה) על העמוד הילך והילך (בצידי העמוד).^a
2. חזן הכנסת (שם הקהלה) אווח בבדיו [אס נקלעו נקלעו, ואס נפלמו (קרייעס זמקוס כתפל) נפלמו] עד שהוא מגלת את לבו.^b
3. אבן היהת נתונה מאחריו, וחוזן הכנסת עומדת עליו, ורוצעה בידו.

~ "הרוצעה" כיצד נעשית: היו ב' רצועות مثل עגל^c, שכ' א' הי' כפולה לשנים (שביחד הייתה כפולה לארבעה, משנה).

ועוד ב' רצועות مثل חמור^d שהיו עלות ויורדות בהרצועות (של עגל).

- רחבה – טפה; ארכה – ראה מגעת עד תחילת כריסו:

- ידה (של הרוצעה) – ארכה טפה.

4. מכין אותו שליש – מלפניו, וב' שלישים – מלאחריו [ולכי יכוד (לעיל דף כ"ג) – מככ' כי מכין לותו "זין כפפיו"].

5. מכין אותו כשהוא (הלוקה) מוטה (ולא כשהוא עומד, ולא כשהוא יושב) [וילפין כן מפסוק].

6. המלכה מגבי' את הרוצעה ב' ידו, ומכה אותו בידו א', ובכל כחו.

7. הגadol שבדינים קורא כמה פסוקים בשעת המלכות... (עי' להלן)

• מת (הלוקה) תחת ידו של המלכה – פטור המלכה מגלות [דטלים צ"ד שטעם טליתו – פטור מגמות (כלטעיל דף ח'!).

- ואם הוסיף לו עוד רצעה א', ומת – חייב בגנות.

◊ יבמה שנפלה לפניו יbam שהוּא מוכָה שְׁחִין – אין כופין אותה להתייבם.

◊ כל המבזה את חולו של מועד (שעווה בו מלאכה האסורה) – הרי הוא כאילו עובד עבודה כוכבים.

◊ כל המספר או מקבל לשון הרע, וכן כל המעיד עדות שקר – ראוי להשליכו לכלבים.

• חזן הכנסת המלכה (את המחויב מלכות):

לחכמים – צריך להיות חסיד כה, ויתיר מדע (חכם).

לר' יהודה – יכול להיות אפילו יתר כה, וחסיד מדע.

• המלכה צריכה להיזהר שלא להוסיף להבות הנלקה יותר מן המגייעו.^e

~ ואם הוסיף להבותו – עובר בלאו.

- בין שהוסיף על המגן לט', ובין שהוסיף על המניין שאמדחו ב"ד.

- בין שהוסיף מכות הרבה, ובין שהוסיף רק מכח א'.

• בשעת המלכות:

1. הגadol שבדינים – קורא כמה פסוקים.

> ומוצה לצמצם שישים הקריאה עם גמר המלכות

[דזמן טכמכ' מילוט – יליריך קカリיה; וכטמכ' מועט – יקלר קカリיה].

> ואם לא צמצם, וסיטים הפסוקים (עד שלא סיימו להלכות) – חוזר לתחלת הפסוקים, וקוריאו שנית.

2. הדין השני – מונגה את המכחות.

3. הדין השלישי – אומר להמלכה "הבהו".

המשך בעמוד הבא

a. כדי שייתבזה הלוקה, ויתקיים "זונקלה אחיך", גמ'.

b. והטעם שהי' ממין זה – עי' בהגמ'.

g. וקשר עניבת הי' בהרצעה לקרה ולהאריכה, כדי שתגיע ראה למדת גבו של כל אחד ואחד, גמ'.

d. ואפי' לשיטת החכמים (הנ"ל) דהמלכה הוא חכם, מ"מ מוזהר בזה – "דאין מזריזין אלא למזרז", גמ'.

h. עי' בהריב"ז, דהביא לשון הספרי בזה, עי"ש.

• התחילה להלכו ונתקלקל ברדייע – פטור מיתר המלכות [לכד' נטוץ כלוקה, ונתקיים "וינכלח חמייך", ריב"ג].

< ואם רק נתקלקל במים:

לא' מאריך – בין האיש ובין האשה – חייבין ביתר המלכות.

לא' יהודיה – האיש, וההאשה – פטור [דעתם של כלותם מרווח משל היה, רע"ב].

לא' חכם – בין האיש ובין האשה – פטורין מיתר המלכות.

~ וכ"ז דוקא אם כבר התחילה להלכו ונתקלקל צחותה [עטגדי] מלך ש ידו לפניו | לכוכתו, ונתקקל צחותה בגביה מהמת פחד, ריב"ג].

אבל אם נתקלקל קדום שהתחילה להלכו [לפניה בגביה את ידו] – חייב במלכות.

~ אמדוחו ב"ד, שאם ילקווה מיד יתקלקל – פטור מלכות.

אבל אם אמדוחו דורך יכשיצא מב' (בגמר המכות) יתקלקל – חייב במלכות.

• כפתחו הלוכה, ורץ מבית דין (אפי' לפני שהספיקו להלכו ונת – פטור מלכות

[ונטוץ גמונתו, ונתקיים "וינכלח", רצ"י (פzuות דף כח)].

• נפסקה הרצועה:

< אם עדין לא לכה (אף שכבר הגבי המלכה את ידו להלכו ונת – חייב במלכות).

< אם כבר לכה (אפי' מכח א') – פטור מיתר המלכות [לכד' נטוץ גמונת כל', ריב"ג].

• כל חייבי כריתות שלקו:

לא' הנני בן גמליאל – נפטרו מהחייב כרת [ויליף כן מפסיק]. וכן הלהקה.

לא' החכם – לא נפטרו מהחייב כרת.

• הعروשה אפי' מצוה א' – נותרנו לו נפשו [ילפין מק"ו, ממי שעדר עבירות לו שטענה לרעתו, מטנא].

< כל היושב ולא עבר עיריה – נותרנו לו שבר כעשה מצוה [ילפין מפסיק].

< כל הפורש מדבר האסור שנפשו של אדם קצה ממנה (כמו דם);

וכ"ש מדבר האסור שנפשו של אדם מתאהה להן ומhammadתן (כמו גזל ועריות) –

יזכה לו ולדורותיו, ולדורות דורותיו, עד סוף כל הדורות.

< רצה הקב"ה לזכות את ישראל – לפיכך הרבה להם תורה ומצוות

[ו吒ר לפ"י דריש פמלוסיס צווין כך כי כלוד פורת מס' כדי שיכו מקדLIN טכל זמה שמונען עולמן מן שפעילות, ריב"ג].

◊ "גזל ועריות" – נפשו של אדם מתאהה להן ומhammadתן.

◊ המחלל את השבת בمزיד – חייב מיתה ב"ד (סקילה).

המחלל את יום חכיפורים בمزיד – חייב כרת (ולא מיתה ב"ד).

• ג' דברים קבועו ב"ד של מטה, והסכימו ב"ד של מעלה על ידם: [הע"פ שניליס נגד כתולכי, ריב"ה].

1. קריאת הניליה בפרויים [טוסיפו מ"ז מ"ז מ"ז], אף שLOSSOR נטסיף על מנות כתולכי, ריב"ה].

2. שאלילת שלום בשם [להן זו מס' מ"ז ט"ט ט"ט ט"ט ט"ט, ריב"ג].

3. הבאת מעשר

(סינויו): 1. כתקינו לכזיו כל במעשרות נזירת מקדש, וממש יתחלקו לנכדים ולויס (ולו שיחלוקם כ"ה נמי שייליכ).
2. כתקינו סנס בככינס יחלקו במעשר לרשותן (ולו רק כלויס).
3. כתקינו סנס ייקות, וטהר פירוטות כתילין חייצים במעשר (דרגן, ולו רק דגן פירוטות ווילך חייצים מדוחרייתך), ריב"ג].

ו. זהו ע"פ המשנה למלך (סנהדרין י"ז, ה'), בשיטת הריב"ג, עי"ש.

ז. זהו אליו" דר' ישמעאל, ור' עקבא (עליל דף י"ג) דס"ל "חייבי כריתות שהתרו למלכות – לוקין". אבל ר' יצחק (שם) חולק, וס"ל דאין חייבי כריתות לוקין, ג'.
ח. "מדעה טובה" מרובה מ"מדעת פרענות" א' מה' מאות, ריב"ג.

ט. ע"י בהריב"ג, דהביא ב' פשטים בזה: 1. דחתינו לשאול שלום בשם; 2. דחתקינו שחיב לשאול שלום בשם, עי"ש.

- ◊ **המפריש מעשרותיו** – יזכה שהקב"ה יפתח לו את ארבות השמים, וישפיע לו ברכה כ"כ,
עד שיבלו שפשותיו מלומר "די".
↳ **ומותר לנשות הקב"ה** בזזה.
- ג' **פעמים הופיע רוח הקודש**, והוכחה צדקתו של צדיק. אצל:
1. יהודה 2. שמואל 3. שלמה.
- ◊ **מחזיקין** – מה שרואים, **ואין מחזיקין** – מה שאין רואים.
- ◊ **פעמים שככל כל ישראל נקראים בלשון "יחיד"**.
- **תרי"ג מצות נאמרו למשה:**
שס"ה – לא תעשה (כמנין ימות החמה).
רמ"ח – עשה (כנגד איבריו של אדם).
↳ **"אנכי", ו"לא יהיה לך"** – מפי הגבורה שמענו.
ויתר **"תרי"א מצות"** – מפי משה שמענו.
~ **בא דוק והעמידן על יא' מצות**:
1. ילק' בתמיות 2. יפעל בצדך 3. ידבר אמת בלבבו 4. לא ירגל על לשונו 5. לא ירד לאומנות חבריו
6. יקרב אדם את קרוביו 7. הנמאס להקב"ה, יהי' נבזה בעני אדם 8. יכבד יתרי' ד', ותלמידי חכמים
9. לא יעבור על שבוטתו 10. לא ילווה ברבית (ואפי' לעכו"ם) 11. לא יקח שוחר
<> ואפי' אינו מקיים אלא א' מהן – "לא יموت לעולם".
~ **בא ישעיהו והעמידן על י' מצות**:
1. ילק' בצדקות 2. לא יקניט פניו חבריו ברבים 3. ימאס בגמול 4. לא יקח שחדר
5. לא ישמע בזול תלמידי חכם וישתק 6. לא יסתכל בנשים בשעה שעומדות על הכביסה.
~ **בא מיכה והעמידן על ג' מצות**:
1. קיום הדין 2. גמilot חסדים 3. הצנע לכתח [כגון צפחת לטמת, וככינסת כלב – וכ"ט צדבليس שליכן לטעתן צגעה, גמ'].
~ **חויר ישעיתן והעמידן על ב' מצות**:
1. שמירת המשפט 2. עשיית צדקה
~ **בא חבקוק והעמידן על מצה א'**: צדיק באמונתו יהי'.
- ◊ **ד' גזירות גזר משה רבינו על ישראל** [להי מטולו]; ובאו **ד' נביאים** אחריו וביטולם [טלם יענטו כ"כ, גמ'].
- ◊ **אע"פ** שבעזמנן היה העכו"ם יושבין בטח והשקט, ואילו **בית מקדשינו** שרוף באש – מ"מ יש להתנהם
[דיט ק"ו – מכ נעוזרו לרינו כן, לטועני לרונו על מהת כמכ וכמכה (טינטל נכס סכל בטווצ'), גמ'].
- ◊ **אע"פ** שבעזמנן היה **בית המקדש נחרבה**, **ירושלים** שוממה – מ"מ יש להתנהם
[לעתיך לכתקיים **לכדי ניחומים כל זכרוי**, טינטל בית מקדש זמיינו למן סכל, רצינו גראוט].

תם ונשלם בסיעתא דשמי' מסכת מכות

